

Polytechnické vzdělávání a řemesla

O rozvoji kompetencí dětí prostřednictvím různých řemesel a rukodělných činností nikdo nepochybuje. V tomto případě je však přesah mnohých řemeslných dovedností povýšen až na úroveň umělecké práce.

V metodických listech Jak učit POLY řemesla jsou uvedeny příklady řemesel souvisejících s běžnými činnostmi i s uměleckým zaměřením. Ve všech případech můžeme obdivovat zručnost, tradiční postupy, návaznost na region, trpělivost, zaujetí a smysl pro dokonalost konečného výsledku.

Děti si vyzkouší řemeslné postupy přiměřené jejich věku. Vždy si odnesou radost a zážitek z vlastnoručně zhotovených výrobků. Polytechnická činnost, odrážející se v jednotlivých řemeslných postupech, kultivuje koordinaci pohybů ruky a oka, prohlubuje estetické cítění, posiluje tvořivost, představivost, technické a matematické dovednosti. Děti se při společné pracovní činnosti zbavují ostychu, uvolňují své napětí, odbourávají stres a mohou prožívat radost z vlastní tvořivosti a úspěchu. Navíc se dozví o často zapomenutých nebo méně obvyklých řemeslech, která si mohou i vyzkoušet a probudit tak v sobě úctu k lidské práci a bohatství regionu. Získají například povědomí o výrobě másla, zpracování ovčí vlny nebo jednoduché základy techniky tkaní. Seznámí se s předměty, nástroji a materiály, které jsou často již v dnešní době neznámé. Dětem tak přiblížíme dobu, kdy si musel člověk vyrábět všechno sám, věci se opravovaly a dědily po mnoho generací. Poznáte radost při pohledu na malé řemeslníčky, kteří s nadšením pracují s přírodními materiály, například s dřevem, vlnou při plstění nebo látkou při zkoušení prvních stehů.

Při všech těchto dovednostech je souběžně posilováno i vnímání více smysly, což v součinnosti s polytechnickým vzděláváním, přispívá k celostnímu rozvoji osobnosti dítěte.

Přehled metodických listů

1	Bednář	7
2	Krejčí	11
3	Tkadlena	15
4	Přadlena	21
5	Látání	25
6	Vzorník stehů	29
7	Sukýnka pro panenku POLY	33
8	Selka	35
9	Ornamenty v mouce	39
10	Den pro řemeslo	45

Seznam pomůcek v metodické sadě Jak učit POLY řemesla

(POMŮCKY NEJSOU SOUČÁSTÍ SBORNÍKU)

ks	předmět
1	panenka POLY
1	panáček
5	tkalcovský stav
1	krabice s krejčovskými potřebami
20 + 20	krabice s ručními kartáči a hřebínky
2	stavebnice necky
1	stavebnice židličky
1	stavebnice stolku
5	stavebnice hrábí
3	desky dřeva
240	plastový pytlík s dřívky
60	plastový pytlík s gumičkami
1	vzorník látek
8	vzorky látek
2	gumový ubrus
2	gumové rukavice
2	plastový pytlík s barevnou vlnou
1	plátěný pytlík s ornamentovým dominem
1	plastová obálka s obrázky geometrických tvarů
5	plastová obálka s fotkami ornamentů
6	plastová obálka s obrázky – příběh vlny
7	plastová obálka s obrázky řemeslníků
7	plastová obálka s obrázky – vzory k omalovánkám
4	smirkový papír
1	svěrák
1	kladívko
1	pilka
1	hoblík
1	kniha Řemesla
1	kolovrátek
1	máselnice
1	krejčovská panna

Uvádíme přehled pomůcek, které najdete v metodické sadě k danému tématu. Metodickou sadu je možno zapůjčit v sídle LÍSKY ve Vsetíně a ve Vzdělávacím a informačním středisku Bílé Karpaty, o.p.s., ve Veselí n. M., její součástí je i tento sborník. Příležitostně se na tyto pomůcky odkazují autoři v textu metodických listů. Převážnou většinu aktivit lze realizovat i bez těchto pomůcek, s běžným vybavením mateřské školy.

Motivační příběh

Jak učit POLY řemesla

Jednoho upršeného dne se děti po příjemné rozcvičce posadily na koberec pěkně do kruhu, protože jim paní učitelka slíbila, že si budou povídat o řemeslech. Když se zeptala, jestli někdo ví, co je to řemeslo, přihlásil se jen Toník: „Můj dědeček umí řemeslo“.

„A jaké řemeslo dědeček umí?“, zeptala se paní učitelka.

„On je stolečkář a židličkář, protože mi vyrobil pěkný malý stoleček a židličku“. „Správně se tomu řemeslu říká Toníku stolař. Děti, ten kdo umí nějaké řemeslo, používá hlavně ruce a k tomu různé pomůcky, nářadí nebo nástroje se jmenuje řemeslník. Tak například Toníkův dědeček pracuje se dřevem. Používá pilku, kladívko, hoblík . . .“

„... a taky šroubky a hřebíky“, volá Toník, „těch má doma v dílně úplně móóc“.

„Ano, správně i šroubky a hřebíky používá a ještě spoustu dalšího nářadí. A věděl by ještě někdo pojmenovat nějaké řemeslo“, zeptala se paní učitelka.

„Já, já“, hlásila se Poluška, „když mi maminka ušila sukýnku, tak je paní řemeslová co šije“.

„No, Poluško, správně říkáme švadlena. Mohla bys nám říct, co všechno potřebovala maminka k ušití sukýnky, když ses dívala?“

Poluška začala přemýšlet a jmenovat: . . . nějakou látku, nitě, nůžky a potom takový dlouhý proužek, co jsou na něm čísla“.

„To je krejčovský metr, pomocí kterého Ti maminka naměřila délku sukýnky. My si dnes, děti, řekneme jak selka vyráběla máslo a také si to vyzkoušíme“.

Když paní učitelka vysvětlila, kde se bere smetana, ze které se dělá máslo, některé děti měly oči na vrch hlavy. Smetanu pak paní učitelka připravila do zvláštní dřevěné nádoby, máselnice. Potom si všechny děti vyzkoušely, jak se stloukáním v máselnici vyrábí máslo.

Po návratu domů zase Poluška jedním dechem vyprávěla, co si ve škole vyzkoušely a že až bude velká, chce být jenom selka.

Co všechno se POLY naučí při řemeslech a tvořivých činnostech:

- zvládat výtvarné činnosti, provádět jednoduché úkony s výtvarnými pomůckami a materiály,
- kreslit, malovat, modelovat, vytrhávat, stříhat, lepit, vytvářet objekty z přírodních i umělých materiálů,
- záměrně se soustředit a udržet pozornost,
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení, dokončit činnost,
- uposlechnout pokynů dospělého a řídit se jím,
- pamatovat si postup řešení (např. postup jednoduché stavby),
- tvořivě využívat přírodní i ostatní materiály při pracovních a výtvarných činnostech, experimentovat s materiály, poznávat a využívat výrazové možnosti (vytvářet různé plošné a prostorové útvary, mísit barvy, zkoumat odlišné účinky suchých a vlhkých podkladů, aj.),
- pracovat s materiály a barvami (např. vytvořit koláž, smíchat barvy, zapouštět barvy do klovatiny),
- dokreslit chybějící části na obrázku, provést obměnu, tvořit dle vlastní představy, fantazie, příběhu apod.,
- experimentovat s výtvarně netradičními materiály,
- využívat tvůrčí a výtvarné techniky k vyzdobě prostředí,
- improvizovat a hledat náhradní řešení,
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně,
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným,
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení,
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí,
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného,
- spolupracovat s ostatními,
- mít poznatky o zvycích a tradicích kraje, řemeslech a tradiční výrobě,
- zvládat jednoduché řemeslné činnosti,
- pojmenovat řemesla a nositele řemesel, jejich pomůcky a nástroje, nebo materiály, se kterými pracují.

Bednář

1

VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

- Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, vytváření pozitivního vztahu k němu.
- Seznámení se starými řemesly.
- Rozvoj úcty k hodnotě lidské práce.
- Osvojení si zručnosti a dovedností řemesla bednáře.
- Prožívání radosti z vlastní tvořivosti.

MOTIVACE:

Jednou se POLY zeptala paní učitelky, co jsou to řemesla. Paní učitelka zavolala děti k sobě do kruhu na koberec a začala vyprávět. Děti ani nedutaly. Paní učitelka otevřela knihu příběhů o lidech a jejich dovednostech. A když jim ještě některé předměty ukázala ve skutečnosti, nebo na obrázku, nestačily se děti divit.

Za dob našich pradědečků se žilo úplně jinak. Lidé neměli televizi, počítače ani mobily. Nenakupovali v supermarketu. Také se jinak oblékali, jinak bydleli a jinak pracovali. Používali jiné nástroje a vyráběli jiné věci. Měli všeho méně a více si věcí vážili. Vyrobené věci déle vydržely, lidé je uměli opravit a také to dělali. Věci i jejich příběhy se předávaly z generace na generaci, stejně jako postupy jejich výroby.

Jedním z významných řemesel bylo bednářství. BEDNÁŘI vyráběli dřevěné nádoby z malých desek, kterým se říkalo dužiny. K výrobě dužiny používali měkké smrkové dřevo.

Bednář vyráběl díže na těsto, vany, škopky, bečky, vědra, necky, džbery, putny na vodu, máselnice na stloukání másla aj. Všechny tyto předměty obepínaly dřevěné obruče.

Velké nádoby jako bečky, sudy na pivo, přepravní sudy, kádě, okovy na vodu aj. vyráběli BEČKAŘI. Tyto nádoby se vyráběly z tvrdého bukového nebo dubového dřeva a byly přepásány kovovými obručemi.

„Bednář i bečkař si musel nejprve dříví na výrobu dužin připravit. Dužiny štípali sekyrou, pak je strouhali rovnými i křivými řežáky a hoblovali různými hoblíky“, vysvětlovala paní učitelka.

Aby se dužiny (desky) dřeva dobře ohýbaly, musel je bednář napařit nebo nahřát. Potom dužiny vedle sebe těsně zasadil, připevnil ke dnu a pobil obručemi.

Výrobky bednáře a bečkaře, jejich nástroje i oděv můžeme vidět většinou už jen v muzeu, protože dnes se používají převážně nádoby z plastu, kovu a skla. Tradiční postupy výroby jsou k vidění na jarmarcích a slavnostech řemesel.

DOBA TRVÁNÍ:

1 hodina

MÍSTO:

učebna, herna

POMŮCKY A MATERIÁL:

- fotografie nebo obrázky starých nádob (ideální je návštěva regionálního muzea)
- dřevěné kuličky na prádlo
- gumičky
- sklenička od přesnídávky
- pruhy tvrdého papíru
- pravitko
- nůžky
- lepidlo

METODY A FORMY PRÁCE:

úvodní motivace a diskuse o bednářském řemesle, říkadla, exkurze, návštěva muzea a ukázky starých nádob, pracovní a výtvarné činnosti, hodnocení

1

MŠ

7

POSTUP:

- Při úvodní motivaci s příběhem POLY můžeme použít smrkovou desku, aby si na ni mohly děti sáhnout, nebo ji vonět. Následně děti popíší, zda je deska hladká či drsná, jak voní, například jako les. Mohou uvádět další přirovnání (rozvoj slovní zásoby). Dále je vhodné ukázat, dle možností, obrázky či reálné předměty, nádoby nebo nástroje.
- Funkci obručí si mohou děti vyzkoušet tak, že na sebe navléknou cvičební obruč, která je krásně drží v kruhu. Pokud je v blízkosti školy muzeum řemesel, potom je jeho návštěva ideální motivací. V některých regionech bývají řemeslné trhy či slavnosti, nebo dny otevřených dveří u místních výrobců. Neváhejte tyto příležitosti využít.

Aktivita č. 1:

- Názorná ukázka postupu výroby dřevěné nádoby za pomoci náhradních dílků. Budeme tvořit sud pomocí částí kolíčků na prádlo.
- Rozebereme deset stejných kolíčků na prádlo tak, že vyndáme kovové pérko. Jednotlivé dřevěné dílky nám budou představovat DUŽINU.
- Na skleničku od přesnídávky (nebo jiný vhodný předmět, např. dřevěný váleček z kostek) navlékneme gumičku, která bude zastupovat OBRUČ.
- Pod gumičku budeme opatrně vsouvat jeden kolíček za druhým.
- Žlábky od pérka nám pomohou udržet gumičku tak, aby neklouzala.
- Jakmile budeme mít kolíčky pokrytou celou skleničku, SOUDEK zpevníme dalšími gumičkami (podle počtu žlábků, většinou jsou tři).

Aktivita č. 2:

- Výroba papírového soudku (viz příloha č. 1). Aktivita je vhodná spíše pro starší děti a s dopomocí.
- Z tvrdého papíru vystříháme pruh.
- Vodovými barvami můžeme s dětmi namalovat na pruhy papíru strukturu dřeva, podélně pak 3 tmavé proužky jako obruče.
- Nůžkami podle pravítka narýhujeme takový okraj, který půjde dobře ohnout.
- Spodní část nastříháme, ohneme a přilepíme dno.
- Tato činnost je pro některé žáky obtížná, je třeba pomoc dospělého.
- Na závěr porovnáme výrobky dětí s výrobky na fotografii či ve skutečnosti. Shrneme poznatky a aktivitu vyhodnotíme.

HODNOCENÍ (REFLEXE):

- Které řemeslo jste poznali?
- Jak se říká výrobcí, který vyrábí dřevěné nádoby z dužin?
- Jak se říká prutům dřeva, ze kterých bednář vyrábí nádoby?
- Čím se dřevěné nádoby pobíjí, aby se nerozpadly?
- Jaký název bednářského výrobku jste si zapamatovali?
- Znáte nějakého bednáře?
- Kde se s nimi můžete setkat?
- Kde můžete výrobky najít?
- Jaký materiál nahradil dřevo?
- Co nového jste se naučili?
- Dokážete popsat výrobu svého výrobku?
- Co bylo těžké?
- Co se vám líbilo?
- Byli jste někdy na řemeslném trhu či slavnosti?

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

DÍTĚ:

- pozná staré řemeslo, vnímá historii svého regionu,
- porozumí postupu výroby dřevěných nádob,
- ocení a váží si lidské práce,
- chápe rozdíly ve způsobu života dříve a dnes,
- chápe důvody proč některá řemesla, málem i to bednářské, úplně zanikla,
- vnímá estetickou hodnotu lidového umění,
- má radost z vlastní tvorby.

Didaktický text

Říkadlo:

Šla cérečka do háječka
zablůdila v lesi
potkala tam bednáříčka
co obruče nosí.
Pověz ty mně bednáříčku
kolej máš obručí
pobiješ mně mé srdénko
ať se nezozkočí.
Šla cérečka do háječka
na čistů vodičku
potkala tam bednáříčka
vzal jí puténečku.
Aj ty milý bednáříčku
já ťa pěkně prosím
pobij mně tu puténečku
co v ní vodu nosím.

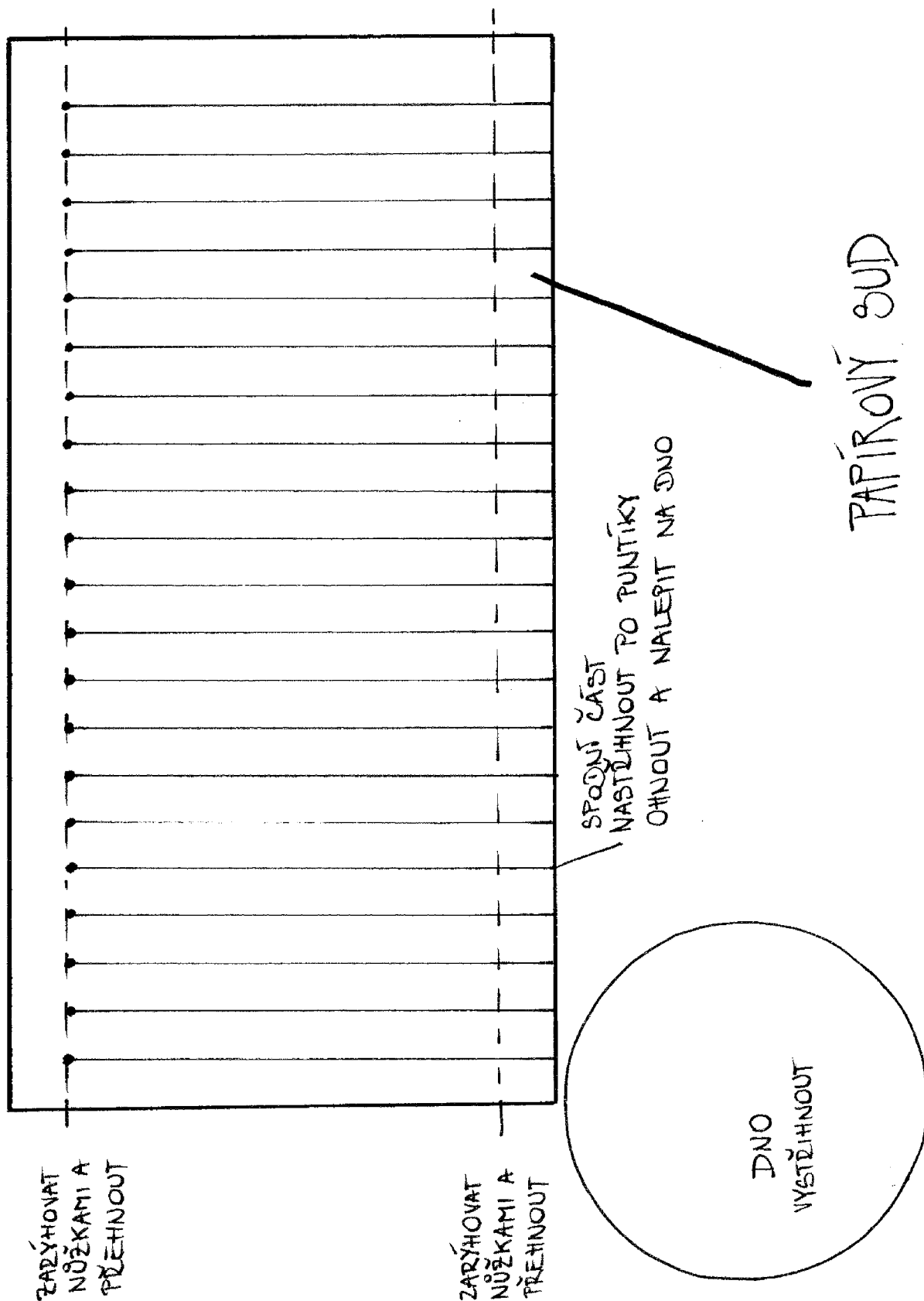
(Řemesla našich předků, Svoboda 1987)

**A JÁ PĚŘÁD, CO TO JE,
ŽE MI NEDÁ POKOJE.
A JÁ POŘÁD, CO TO TLUČE,
A ON BEDNÁŘ NA OBRUČE.**

(Velká kniha říkadel, Junior)

MŠ

MŠ

Krejčí

2

VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

- Seznámení se starými řemesly – přiblížení krejčovského řemesla.
- Poznání pomůcek, se kterými krejčí pracoval a dodnes pracuje.
- Rozvoj úcty k hodnotě lidské práce – připomenout dětem množství práce, která se skrývá třeba za novou košilí.
- Vytváření povědomí o společných vlastnostech předmětů – porovnávat délky, barvy apod.
- Osvojení si zručnosti a dovednosti řemesla – naučit děti základní jednoduchý steh.
- Rozšířit dětem slovní zásobu o již zapomenutá a nepoužívaná slova.
- Prožívání radosti z vlastní tvořivosti.

MOTIVACE:

POLY si doma prohlížela novou sukýnku.

„Jak se, maminko, dala celá sukýnka dohromady, jak se to asi udělalo? Mami, je ta sukýnka je slepená?“ vyptávala se.

„Ale ne, polepená bude, až se ti na ni přilepí cukroví,“ smála se maminka. „Sukénku ušil pan krejčí. Vzpomeň si, jak jsme látku vybíraly v obchodě. Pak jsme ji byly spolu zanést do krejčovské dílny. Pan krejčí ti bral míry.“ „Ale já jsem mu žádné míry nemohla dát, protože jsem žádné neměla.“

„To se tak, Poluško, říká, když krejčí někoho měří, že bere míry.“

„Aha, tak proto je sukýnka úplně na mne. Podívejte se, jak se spolu se mnou točil!“, výskala POLY a roztáčela ji po celé kuchyni.

Pojďme se spolu s POLY podívat, jak to chodilo u krejčího.

Znáte pohádku „Císařovy nové šaty“? Přečtete dětem úryvek pohádky.

- Víte, kdo je krejčí?

Krejčí šije šaty, má krejčovskou dílnu s velkým stolem, na kterém stříhá látku podle **stříhu** na jednotlivé části oděvu. Dříve se oděvy šily pouze ručně, jehlou a nití. Dnes švadlenkám a krejčím pomáhají šicí stroje.

Naši předkové si běžně nechávali šít šaty u krejčího, nebo si je šili a přešivali sami doma.

Dnešní běžné oblečení se šije většinou v továrnách. Ale a u krejčího se stále ještě šijí obleky pro pány, svatební šaty a módní značkové kousky, které se pak prodávají ve speciálních obchodech.

Jak to chodilo a chodí u krejčího:

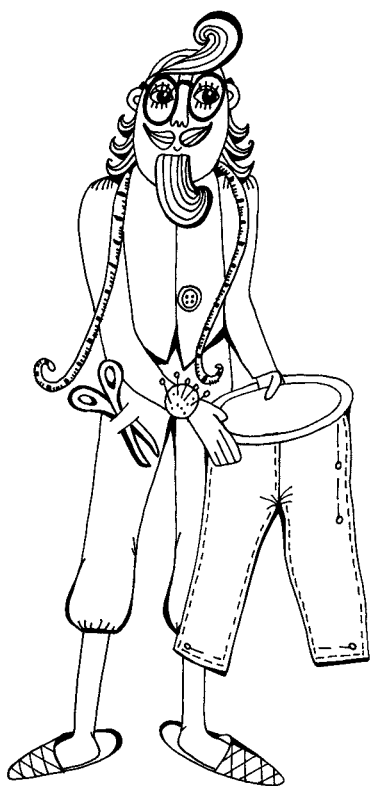
Pokud si chceme dát ušít nové šaty, navštívíme krejčího nebo švadlenu. Nejlépe toho, kterého nám někdo doporučil. Pozdravíme a povíme, co bychom si chtěli nechat ušít. Pan krejčí nám pomůže vybrat látku a podle našich představ namaluje skicu, návrh, obrázek, toho jak asi budou naše nové šaty vypadat.

Potom si nás krejčí pořádně změří krejčovským metrem. Říká, že nám **vezme míru**. Měří opravdu důkladně, vždy 2x, někdy i vícekrát – protože staré pořekadlo praví: „dvakrát měř a jednou řež.“ Co naměří, to si zapíše do notýsku k našemu jménu. Podle měření a naskicované představy dokáže sestavit **stříh**. To je papírová předloha, podle které rozstříhá látku na jednotlivé díly.

Vybrali jsme látku, krejčí má naše míry, tak si domluvíme **zkoušku**, kdy nám oblékne rozešitý oděv a zkouší, zda všude sedí. Až do teď se po staletí nic nezměnilo.

Do první zkoušky krejčí šaty nastříhá a sešije velkým stehem, aby je mohl ještě upravit. Dříve krejčí šil vše ručně, dnes mu velmi pomáhají šicí stroje.

Dalším dávným pomocníkem všech švadlenek a krejčích je žehlička. Teprve žehlení dává šatům konečnou podobu. Pokud nám šaty „sedí“, nejsou nám těsné, nikde nám neodstávají, domluvíme si poslední zkoušku. Na té si už hotové šaty ještě jednou vyzkoušíme, a pokud jsme spokojeni, odneseme si je domů. Za práci krejčímu poděkujeme a zaplatíme.

DOBA TRVÁNÍ: 1 hodina

MÍSTO: učebna, herna

POMŮCKY A MATERIÁL:

- zbytky látek, stužky, krajky
- jehelníček s jehlami a špendlíky, zavírací špendlíky, klobouček na látání
- nitě, knoflíky (různých barev a tvarů), zipy
- krejčovské metry
- nůžky
- krejčovská křída
- kalhotová nebo klobouková guma
- staré bavlněné triko (na rozstříhání)

METODY A FORMY PRÁCE: motivace formou příběhu, otázek a motivačních předmětů, výklad spojený s prezentací, dramatizace, činnostní a tvořivé metody, hodnocení

POSTUP:

- K úvodní motivaci využijeme příběh POLY, pohádku a rozhovor. K čemu nám slouží oblečení? Je důležité? Mohlo by být všechno oblečení jen z jednoho druhu látky (třeba plavky z kožešiny)? Na tyto otázky můžeme spolu s dětmi najít odpovědi.
- Popis krejčího, nejlépe dle fotografie, usměvavý pán s brejličkami (šil do noci za špatného osvětlení a tak si zkazil si oči), kolem krku mu visí
- Představení ukázek jednotlivých pomůcek pro krejčího nebo švadlenu. Krejčovský metr, na zápěstí jehelníček, špendlíky.
- Předvedení a pojmenování dalších pomůcek, které švadlenky a krejčí používají dodnes. Představení a pojmenování jednotlivých pracovních úkonů. Velmi důležité je, aby si děti pomůcky osahaly a společně pojmenovaly.

Aktivita č. 1:

Hra na krejčího a zákazníka

- Nyní, když děti ví, jak to chodí a chodilo u krejčího, mohou si na krejčovský salon zahrát.
- Rozdělíme je do dvojic, krejčí má všechny potřebné pomůcky (metr, tužku, bloček nebo papír, jehelníček.) a můžeme začít.
- Děti se mohou po „ušítí“ vystřídat tak, aby si na krejčího zahrály všechny.

Aktivita č. 2:

Hromadné měření

- Děti bude rozhodně bavit měření krejčovským metrem. Zde je vhodná spolupráce staršího dítěte, které už umí psát a mladšího, které bude pomáhat měřit.
- Mohou změřit, kdo má nejdelší ruku, největší hlavu, nejmenší nohu. Pedagog může vše zapsat a pověsit na nástěnku.
- Dá se také hádat a tipovat, který předmět je delší nebo kratší, aby si děti procvičily odhad, co je delší a co kratší. Svá tvrzení si následně děti měření ověří.

Aktivita č. 3:

Třídění knoflíčků

- Na koberec dětem vysypeme sbírku knoflíčků a děti je mohou podle zadaných kritérií třídit. Věci patří do skupiny, když mají něco společného. Nasbírejte skupinku knoflíčků se čtyřmi dírkami a skupinku se dvěma dírkami. Roztřídte knoflíčky podle barev. Zkuste odhadnout kterých knoflíčků je nejvíc, nejmíň. Seřadte knoflíčky podle velikosti.
- Z knoflíčků se dají skládat i různé obrazce. Udělejte z knoflíků kroužek, kytičku, domeček, cestičku atd.

Další doporučené činnosti:

- Výroba jehelníčku, pomocí tiskátek nazdobit skicu nebo i látku, přišpendlit a obkreslit stříh.
- Na metodický list Krejčí volně navazují činnosti Jak ušít sukýnku panence POLY, Látání a Vzorník stehů.
- Závěrečné shrnutí poznatků, hodnocení.

MŠ

HODNOCENÍ (REFLEXE):

- Které pomůcky používali krejčí ke své práci?
- Co to znamená, když krejčí bere míru?
- Proč krejčí měří všechno aspoň dvakrát?
- Podle čeho stříhá krejčí látku na šaty?
- Jak pracoval krejčí dříve a dnes?
- Co se vám na krejčovském řemesle líbilo nejvíc?
- Je krejčí jen řemeslník nebo také umělec?
- Co nového jste se dozvěděli a naučili?
- Co se vám líbilo?
- Co bylo těžké?
- Kdo byl někdy u krejčího?
- A kdo už doma zkusel šít? Nebo navrhnout oděv pro panenku?

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

DÍTĚ:

- porozumí postupu šití oděvů,
- získá znalosti o krejčovském řemesle, jak to bylo dříve a nyní,
- osvojí si nová slova a slovní spojení (stříh, skica, vzít míru),
- dokáže zapojit do hry a aktivit související s řemesly, tvořivost, vynalézavost a fantazii,
- získá představu kolik práce je schováno za novými šaty,
- trénují rozlišování předmětů dle smyslů, je schopno rozeznat podobnosti a rozdíly,
- rozvíjí si matematickou představivost porovnáváním velikosti, v čem se věci liší a v čem jsou stejné,
- pojmenuje některé vybrané materiály a pomůcky, se kterými krejčí pracuje,
- vyzkouší si dovednost šití.

MŠ

Tkadlena

3

VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

- Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, vytváření pozitivního vztahu k němu.
- Seznámení se starými řemesly.
- Rozvoj úcty k hodnotě lidské práce.
- Osvojení si zručnosti a dovedností řemesla tkání.
- Prožívání radosti z vlastní tvořivosti.

MOTIVACE:

Když přišla POLY do školy, hned jí radostně ostatní děti sdělovaly, že dnes půjdou na návštěvu k paní tkadleně, podívat se, jak se tkají látky. POLY údivem otevřela pusu a už se chtěla běžet vyptávat, jestli je to pravda. V tu samou chvíli je paní učitelka volala k sobě. „Děti, trochu se posilníme na cestu, jako Honza v pohádce, a půjdeme na návštěvu k paní tkadleně.“ Děti nadšeně hopkaly po třídě, ani je nikdo nemusel honit k úklidu hraček a mytí rukou. Po svačince se děti vypravily na návštěvu nedaleké dílny. POLY se moc těšila, až uvidí, jak se tkají ty malé růžové koberečky, které s maminkou před časem koupily k ní do pokojíčku.

DOBA TRVÁNÍ:

1 hodina na každou aktivitu

MÍSTO:

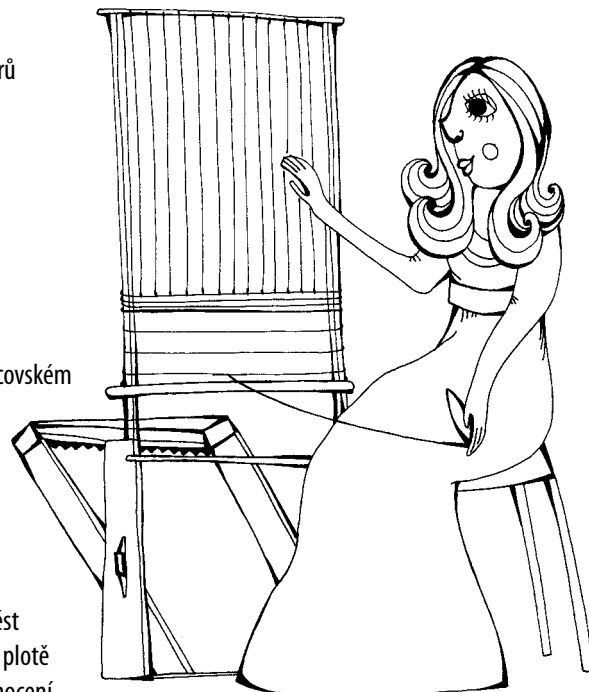
učebna, dílna tkadleny (muzem)

POMŮCKY A MATERIÁL:

- fotografie nebo obrázky tkalcovských stavů (ideální je návštěva dílny či regionálního muzea)
- pro tkání na kartonu:
 - papírová lepenka 40 cm dlouhá a 16 cm široká
 - zbytky silné vlny
 - velká jehla
 - nůžky
 - pravítko
 - vidlička
- pro tkání na plotě:
 - pruhy z barevných krepových papírů
 - hustější zábradlí
 - drátěný plot
- pro tkání v přírodě z přírodnin:
 - 4 větve
 - motouz na balíky
 - zbytky látek a vlny
 - traviny, korálky z přírodnin

METODY A FORMY PRÁCE:

Motivační a diskusní: povídání si o tkalcovském řemesle.
 Bez přadleny není tkadlena.
 Co dělá přadlena a co tkadlena?
 názorně-demonstrační: návštěva muzea, pracovny, kde působí tkadlena nebo gobelínky. Princip tkání můžeme dětem hravě vysvětlit a názorně předvést třeba na zábradlí před školkou nebo na plotě zahrady, činnosti: vlastní tvorba, hodnocení.

POSTUP:

- K úvodní motivaci doporučujeme využít příběh POLY. Vhodná je například písnička Tkadlec ze sborníku Řemesla ve hře, písní a tanci od E. Kulhánkové. Ukázka výrobku, obrázků a fotografií. Návštěva dílny či muzea. Někteří výrobci jsou ochotní přijít za dětmi do školky.
- Motivační otázky pro děti:
Kdo již viděl někdy tkalcovský stav? Nebo ukázku tkaní na tkalcovském stavu? Kde jste stav viděli? Z čeho se tká?
Co můžeme na tkalcovském stavu tkát? A kdo na stavu tká?
Máte doma nějaký tkaný výrobek? Kde se takový výrobek dá koupit?
- My naší panence POLY utkáme látku na kabátek.
Některé aktivity jsou pro mladší děti náročné.

aktivita č. 1:

Tkaní na plotě (*vhodné pro ty nejmenší*)

- Aktivita vhodná pro nejmenší, při zahradní slavnosti ozdobí jinak nudný plot a rozveselí prostředí školky.
- Předem nastříháme pruhy krepového papíru cca 8 cm široké. Pruhy pak proplétáme pravidelná pole v zábradlí nebo drátěná oka v plotě.
- Děti si mohou vyzkoušet tkaní na dětských hrabíčkách (malé hrábě).
- Viz aktivita Provlékání venku na hřišti ML 6 Vzorník stehů, kde najdete v příloze i ilustrační foto.

aktivita č. 2:

Kabátek pro panenku POLY, tkaní na kartonu

(*vhodné pro předškoláčky, doporučuji jako společnou práci pro třídu*)

- Aktivita je vhodná pro předškolní děti, s občasnou dopomocí pedagoga. Rovněž doporučujeme práci ve skupinkách, kde se děti střídají.
- Pro nejšíkvnější děti může být v zadání kabátek pro panenku POLY, pro ostatní jednoduché prostírání.
- K realizaci využijeme techniku tkaní na kartonu.

Výroba podložky ke tkaní:

- Karton si předchystejte podle přílohy č. 1 (viz didaktický text),
- na užší straně nůžkami propíchněte otvory.
- Vzdálenost od okraje je 4 cm, mezi jednotlivými dírkami pak 0,5 cm (příloha 1a)
- Budete potřebovat 2 podložky.

Tkaní:

- Skrz otvory protáhněte osnovu (příloha č. 1a, 1b).
- OSNOVA jsou vlákna ze silné vlny, kolem kterých budeme tkát.
- Vlákna, se kterými se tká, se nazývají ÚTKOVÁ VLÁKNA. Do velké jehly navlečte silnou vlnu a provlékejte jednou nad a jednou pod vlákna osnovy (příloha č. 1d).
- Vlákna by měla být těsně vedle sebe tak, že nebude vidět osnova (pomoci nám může obyčejná vidlička.)
- Po zaplnění celé osnovy budete mít utkanou polovinu vesty.
- Oba utkané kusy sešijte podle (přílohy č. 1 e).
- Okraje nebudou dokonalé, kabátek můžete obháčkovat, opatřit zapínáním a jinak nazdobit.
- Teď už panence POLY zima nebude.

aktivita č. 3:

Tkaní v přírodě z přírodnin (*příjemná aktivita pro všechny, kolektivní práce*)

- Připravte si rám (příloha č. 2). Tady je třeba výrazná pomoc pedagoga či rodičů.
- Použijte 4 větve, dvě dlouhé cca 60 cm a dvě 40 cm.
- Na koncích je svažte provázkem.
- Nastříhejte vlákna na osnovu dlouhá cca 55 cm. Na tkaní bude 30 cm, ze zbytku budou okrasní třásně na spodním okraji.
- Vlákna osnovy uvažte do rámu cca 2 cm (příloha č. 2).
- Vlákna musí být napnutá, během tkaní se dají ještě znovu utáhnout.

- Ke tkaní použijeme materiály z přírody, které s dětmi nasbíráme (stébla trávy, obilí, klacíky, surovou ovčí vlnu ...).
- Tkaný materiál můžou děti snadno provlékat prsty.
- Tuto tkaninu z rámu nesundávejte, celý „gobelín“ Vám poslouží jako přírodní dekorace.
- Na konce vláken osnovy můžete navázat drobné přírodniny (kamínky, lastury, klacíky.) nebo navléknout korálky.
- Zkusíme se děti zeptat, zda znají další řemesla, při kterých se pracuje s látkou, přízí či vlnou (přádlena – přede na kolovrátku, švadlena – šije oděvy či doplňky).
- Na závěr uděláme výstavu výrobků. Shrňeme poznatky a vše vyhodnotíme.

HODNOCENÍ (REFLEXE):

- Jak se jmenuje paní, která tká?
- Jak se říká stroji, na kterém se tká?
- Kde se vyrábí látky dnes?
- Co jste se naučili?
- Dokážete popsat tkaní v přírodě? Co všechno jste potřebovali?
- Co bylo těžké?
- Co se vám líbilo?

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

DÍTĚ:

- pozná staré řemeslo, vnímá historii svého regionu,
- seznámí se s tkalcovským řemeslem,
- ocení a váží si více lidské práce,
- má povědomí a chápe rozdíly ve způsobu života dříve a dnes,
- má radost z vlastní tvorby, vnímá estetickou hodnotu svého výtvaru,
- rozvíjí svou tvořivost a estetické cítění,
- vnímá a rozlišuje barvy, zkouší různé barevné kombinace,
- seznámí se s novými slovy, například: vlna, tkalcovský stav, osnova a další.

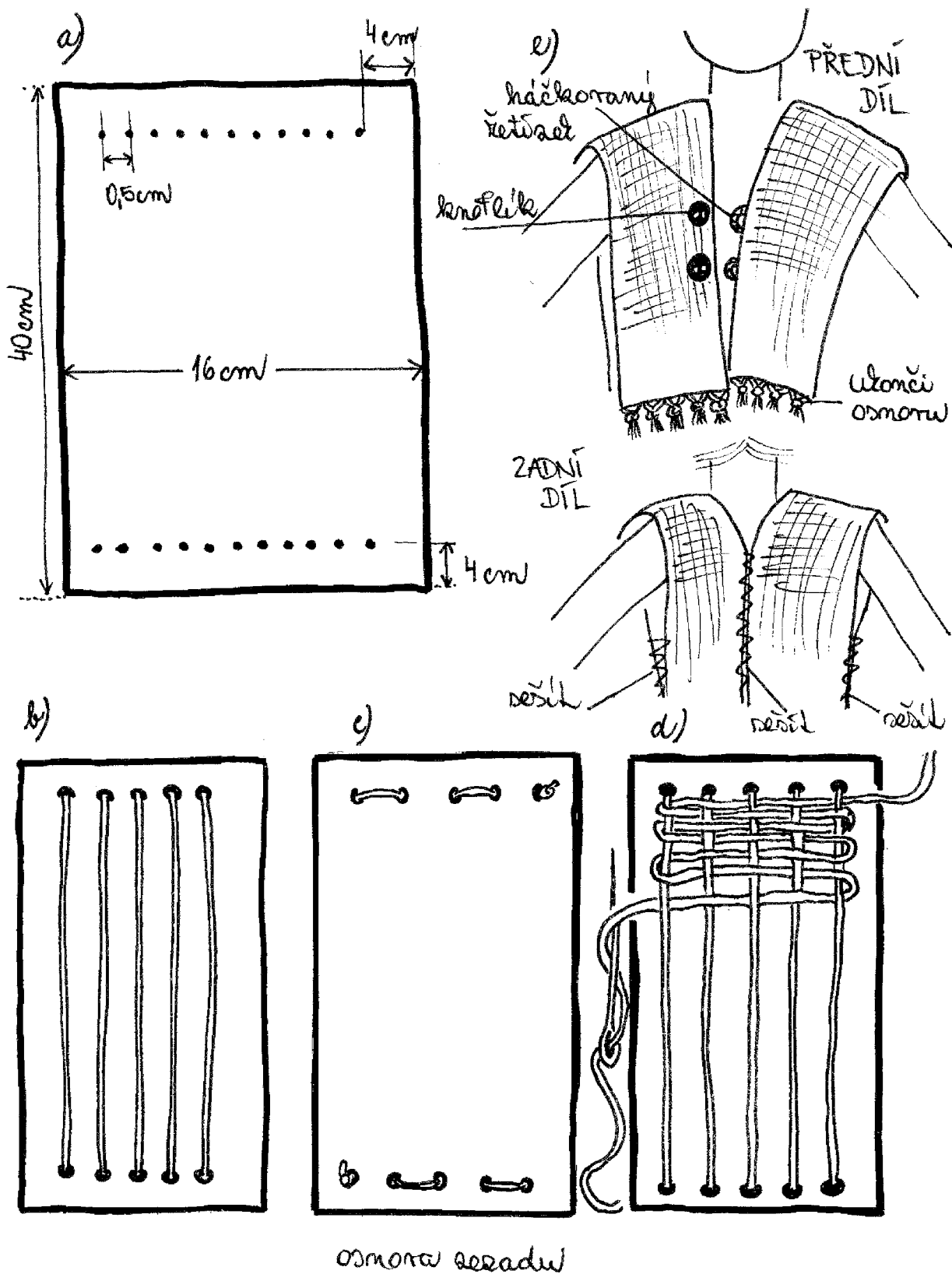
DIDAKTICKÝ TEXT:

Historie tkaní sahá více než 20 000 let do minulosti. Tkalo se už v pravěku, kdy pravěcí lidé využívali spojování a svazování dřívěk, proutí a rákosí. Technikou tkaní se vyráběly a vyrábí třeba košíky.

Během staletého vývoje vznikl **PŘESLEN** a **STAV**. S pomocí Přeslenu **PŘADLENA** spřádá jednotlivé vlákna a chlupy zvířecí srsti do pramenů. Na tkalcovském stavu **TKADLENA** z těchto pramenů tká látku. Tkaly naše prababičky, kdy ve vesnici nebylo děvče, které by neumělo tkát. Tká se dnes, i když dnes už v továrnách na velkých tkalcovských strojích.

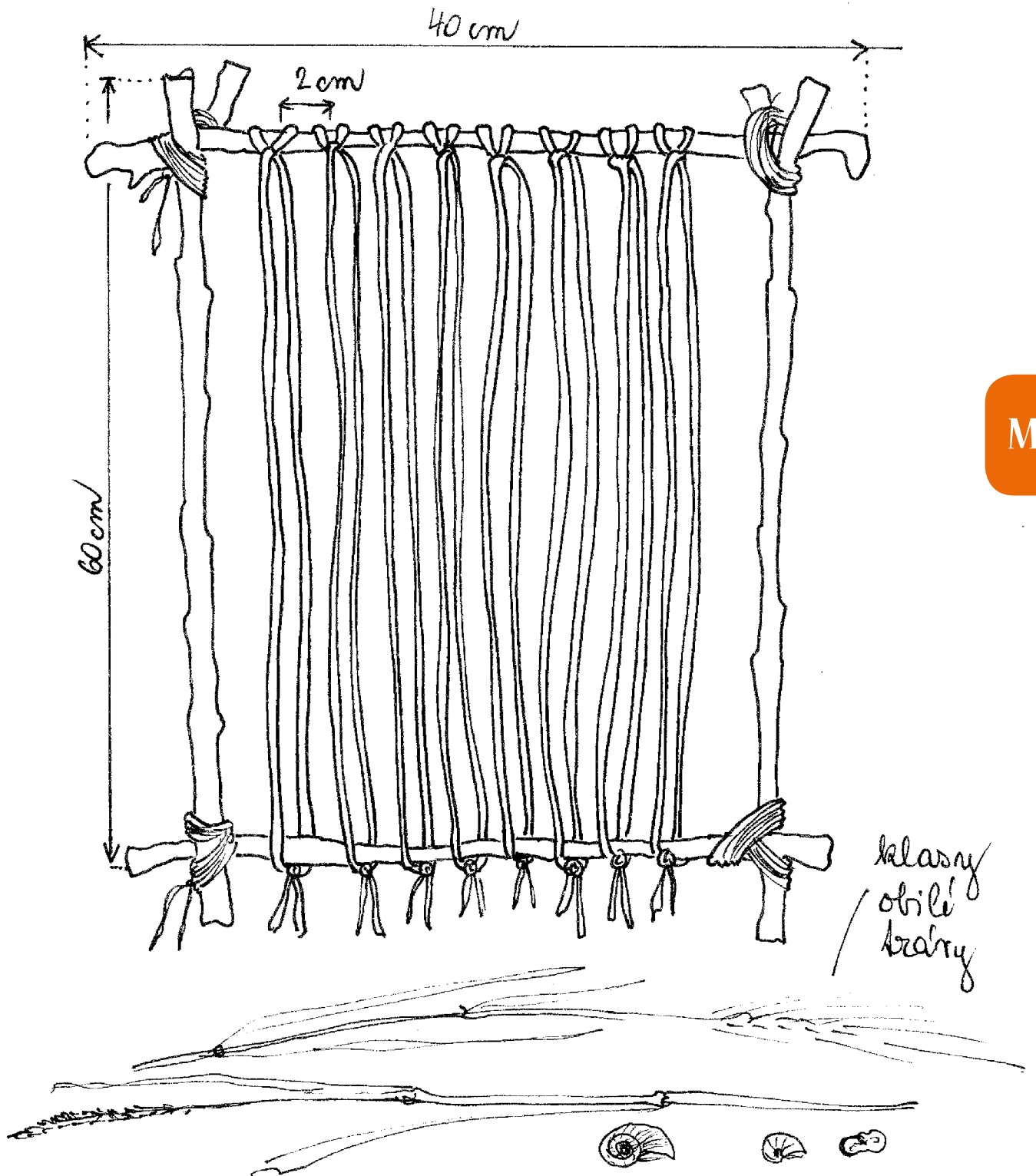
MŠ

Příloha č. 1
Tkaní na kartonu

MŠ

Příloha č. 2 Tkaní v přírodě z přírodnin

MŠ

Přádlena

4

VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

- Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, vytváření pozitivního vztahu k němu.
- Seznámení se starými řemesly – zpracování vlny.
- Seznámení s dobovými předměty.
- Rozvoj úcty k hodnotě lidské práce.
- Osvojení si zručnosti a dovedností řemesla přádleny a souvisejících činností – výroba voňavého mýdla metodou mokrého plstění.
- Posílení smyslového vnímání.
- Prožívání radosti z vlastní tvořivosti.

MOTIVACE:

POLY byla s maminkou na vycházce do přírody a cestou uviděly pasoucí se ovečky. POLY se zastavila a chtěla vědět, z čeho mají ovečky kožíšky. „To je vlna, která se po dorostení stříhá a dál zpracovává“, vysvětluje maminka.

„A maminko, nebolí to ovečku, když jí stříhají kožíšek?“

„To víš, že nebolí. Vždyť tobě také stříhám vlásky a vůbec to necítíš. Jen to občas zatahá.“

„A co se dál dělá s ovečkovým kožíškem?“

„Vlna se pere, suší, češe a dál upravuje. Nakonec se spřádá na silné vlákno, ze kterého se pletou čepice, rukavice, svetry ponožky.“

„Ta ovečka je ale hodná, že nám dává vlnu.“

DOBA TRVÁNÍ:

1 hodina, doporučujeme rozdělit na 30 a 30 minut

MÍSTO:

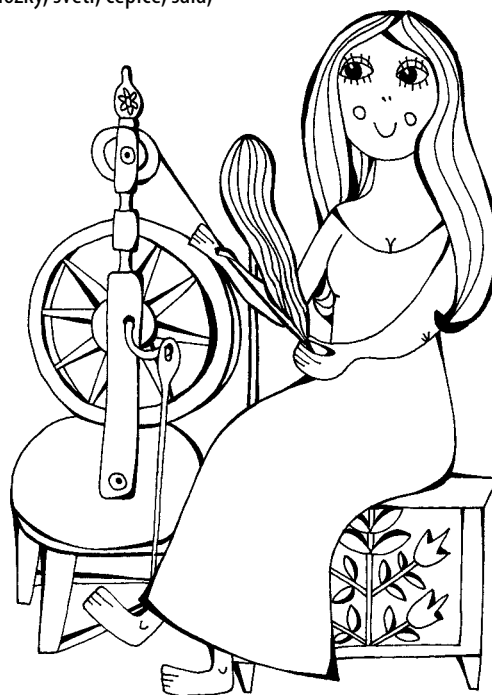
učebna, pracovna

POMŮCKY A MATERIÁL:

- fotografie přádleny a pomůcek na předení
- klubíčka vlny různých barev
- nezpracovaná vlna
- výrobky z vlny na ukázkou: pletené ponožky, svetr, čepice, šála,
- mýdlo
- barvené rouno
- punčocha
- voda

METODY A FORMY PRÁCE:

motivační rozhovor v komunitním kruhu na téma, odkud se bere vlna, názorně-demonstrační: ukázka fotografií přádleny a pomůcek na předení, nezpracované vlny, klubíčka vlny, výrobků z vlny, praktická činnost: výroba voňavého mýdla, reflexe, prezentace, hodnocení

1

MŠ

POSTUP:

- Aktivitu uvedeme příběhem POLY. Můžeme dětem ukázat nezpracovanou ovčí vlnu, klubíčko či výrobky z ovčí vlny.
- Připravíme si motivační otázky pro děti, například:
Chová někdo z rodiny, nebo ve vašem okolí ovce?
Viděli jste někdy stříhání ovčí vlny?
Víte, jak často se ovečky stříhají a kdy? (není úplně přesně dáno, záleží na plemenu a použití vlny, zpravidla jednou ročně)
Co všechno se z ovčí vlny vyrábí? Co je na ovčí vlně zajímavé?

Aktivita č. 1:

- Dětem ukážeme fotografie přadleny a pomůcek k předení. Vhodná je i návštěva muzea. Můžeme si také pozvat přadlenu do školky. Zkuste se poptat, určitě nějaká ve vašem okolí bude.
- Vedeme rozhovor, jestli už děti někdy někde viděly spřádat vlnu. Jak se to dělá? (na kolovrátku) Co je to kolovrátek? Zkoušeli jste to někdy, například na nějakém řemeslném jarmarku? Má kolovrátek babička nebo někdo z rodiny?
- Dle možnosti je vhodné vyzkoušet šlapání na skutečném kolovrátku. Zvládnou to i malé děti. Přadlena dětem nejlépe ukáže postup přípravy vlny i samotné předení.
- Necháme děti prohlédnout si a osahat nezpracovanou vlnu, klubíčka vlny a oblečení upletené z vlny. Děti si mohou přivonět a porovnat vůni nezpracované vlny a vůni svetru, čepice apod. Porovnáváme hebkost, jemnost nezpracované a zpracované vlny. V čem se ještě liší? Co je vám příjemnější na dotek?

Aktivita č. 2:

Výroba voňavého mýdla

- Vyzkoušíme použití mokrého plstění pro výrobu dárkových plstěných mýdel, která nejen hezky vypadají, ale navíc fungují i jako jemný peeling. Pro jejich výrobu potřebujeme kromě mýdla ještě trochu barveného rouna (zpracovaná ovčí vlna). Seženete ve výtvarných potřebách, farmářské prodejně, od přadleny nebo vám ho pošlou z tvořivého občůdku Dobroděj v Toulcově dvoře v Praze, <http://www.dobrodej.cz>
- Mýdlo rounem omotáme nejprve podélně a poté napříč, pozor dáváme hlavně na rohy, ve kterých se rouno rádo shrne a mýdlo pak vykukuje ven.
- Když máme mýdlo ovinuté, vložíme ho opatrně do odstříženého kusu staré dámské punčochy, namočíme a mydlíme a mydlíme a mydlíme. Při této činnosti je vhodné děti střídat, protože jejich možnosti soustředění většinou nestačí na celou dobu realizace. Je to zkouška trpělivosti.
- Po chvíli, když rouno částečně zplstilo, můžeme punčochu sundat a pokračovat v plstění bez ní, tak dlouho, dokud není rouno hezky stejnoměrně zplstěné.
- Plstěná mýdla jsou hezkým i praktickým dárkem, který může provonět prádlo ve skříni, nebo se používat k mytí.
- Pokud se dětem zdá doba příliš dlouhá, nabídněte střídání, nebo prokládání náhradními činnostmi.
- Shrnutí poznatků, hodnocení.

Postup výroby:

HODNOCENÍ (REFLEXE):

- Jak se jmenuje zvíře, které nám poskytuje vlnu a žije na českých loukách?
- Víte, která zvířata také dávají vlnu, ale u nás je najdete spíše v ZOO?
- Jaká je vlna na dotek? Jak voní?
- Jaký je rozdíl ve vlně nezpracované a v klubíčku vlny? (podle čichu, hmatu)
- Jak se jmenuje věc pro spřádání vlny?
- A kdo na kolovrátku přede?
- Znáte nějakou pohádku, kde je kolovrátek a přadlena?
- Co se vám líbilo při této aktivitě?
- Jak se vám dařilo při výrobě voňavého mýdla? Dokážete popsat postup výroby?

MŠ

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

DÍTĚ:

- pozná staré řemeslo, vnímá historii svého regionu,
- ví, odkud pochází vlna,
- rozezná nezpracovanou a zpracovanou vlnu,
- vnímá vlastnosti nezpracované vlny více smysly,
- zvládá mokré plstění,
- rozumí postupu získávání vlněného rouna,
- vyjmenuje věci vyráběné z vlny,
- vnímá význam lidské práce a zachování řemesel a tradičních postupů,
- ocení a váží si lidské práce,
- chápe rozdíly ve způsobu života dříve a dnes,
- vnímá estetickou hodnotu lidového umění,
- má radost z vlastní tvorby.

Zdroje:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/predeni>

<http://www.predeni.cz/stranky/plsteni.htm>

Didaktický text:

Co je to předení?

Předení je činnost, během které se vlákna původu rostlinného, živočišného nebo syntetická vlákna zakrucují do tvaru, který se nazývá příze. Po staletí byla vlákna spřádána za použití jednoduchých nástrojů, vřetene a přeslice. Později to byl kolovrátek, který nahradil kolovrátek práci několika přadlen. Ruční předení pak zůstalo činností prováděnou spíše pro potěšení než pro obživu.

MŠ

Látání

5

VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

- Seznámení se starými řemesly – švadlena.
- Rozvoj úcty k hodnotě lidské práce.
- Osvojení si zručnosti a dovedností řemesla švadleny a souvisejících činností – látání.
- Prožívání radosti z vlastní tvorby – výroba originálního obrázku.
- Objasnění méně používaných slov (záplata, lata, látat, osnova).

MOTIVACE:

POLY běhala po zahradě, když si najednou zachytila sukýnku o šípkový keř a roztrhla si ji. Zkroušeně se šla mamince přiznat, co se jí přihodilo. Maminka POLY trochu vyhubovala, že nedává na oblečení lepší pozor, ale nakonec smířlivě řekla, že jí sukýnku zalátá.

„Jé, maminko, co je to zalátat? To jako, že mi ji zalepíš?“

„No tak se pojď, Poluško, podívat, jak se látá, abys příště, až si roztrhneš něco dalšího, si to mohla zalátat sama.“

Takové látání může být i velká zábava! A my si je vyzkoušíme.

DOBA TRVÁNÍ:

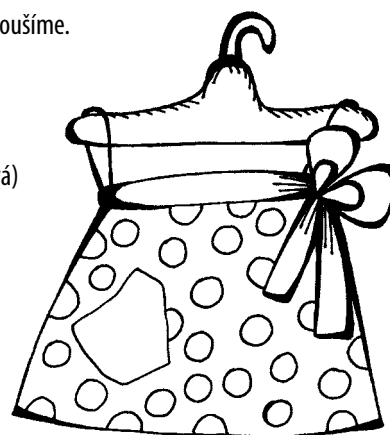
1 hodina

MÍSTO:

učebna

POMŮCKY A MATERIÁL:

- dřevěný hříbek na látání + ponožka (nejlépe dřevá)
- zbytky vln a provázků
- tvrdé papíry na překreslení nebo překopírování pejska
- tužky, barevné pastelky, vodové barvy
- tupé vyšívací jehly (menší děti mohou šítí napodobit tak, že budou pastelkami spojovat stejné obrazce)
- nůžky

METODY A FORMY PRÁCE:

motivační příběh a rozhovor, názorně-demonstrační: předvedení a pojmenování pomůcek, které jsou potřeba při látání, praktické, hodnocení

POSTUP:

- Úvodní motivační příběh POLY. Ukázka dřevé sukénky nebo ponožky.
- Otázky pro děti:
Co maminka udělá, když si na kalhotách prošoupete díru? Kalhoty vyhodí nebo dá na díru záplatu? Co s natrženou sukýnkou? Ponožky s dírou už se dnes také většinou nespravují látáním, ale koupí se rovnou nové, i když je dírka docela malá.
- Dříve tomu bylo úplně jinak. Věci se látaly, přešivaly a dědily z velkých na malé.
- Jednotlivé aktivity jsou vhodné spíše pro starší děti, jsou náročné na čas i pomoc pedagoga. Je třeba je rozdělit v čase, nebo pracovat s menšími skupinami, což je ideální například ve smíšené třídě.

Aktivita č. 1:

Cvičné látání na papírové předloze (příloha č. 1)

- Smutného pejska Alíka nejprve vybarvíme pastelkami nebo vodovými barvami.
- Díru, kterou má v kožíšku opravíme tak, že spojíme vždy dva stejné symboly vodorovnou nebo svislou čarou pastelkou (příloha č. 1).
- Teď, když je Alíkův kožíšek pěkně vyspravený, můžeme mu pusinku překreslit tak, aby se usmíval.

1

MŠ

Aktivita č. 2:

Provlékání, látání na papírové předloze (příloha č. 2)

- Obrys pejska překreslíme na tvrdý papír.
- Smutného pejska Alíka děti nejprve vybarví pastelkami nebo vodovými barvami.
- Potom jej mohou vystříhnout nůžkami (při látání se bude dětem lépe manipulovat s malým pejskem než s velkým papírem)
- Pedagogové do kožíšku prostříhnou díru (nejlépe to jde zalamovacím nožičkem).
- Kolem dokola díry, cca ½ cm od okraje nakreslíme fixem rámeček.
- Rámeček dětem připravíme tak, že je předem propícháme špendlíkem, jednotlivé dírky by od sebe měly být vzdálené cca ½ cm (tupá vyšívací jehla papír nepropíchne)
- Jakmile mají děti vše připraveno, látání může začít!
- Do vyšívací jehly navlečeme vlnku nebo silnější bavlnku a na jejím konci uděláme uzlík.
- Jednou barvou spojí děti nejdříve spodní dírky s vrchními (viz příloha č. 2a).
- Aby se nám osnova nepletla, pravé dírky s levými budeme proplétat jinou barvou (viz příloha č. 2b).
- Teď, když je Alíkův kožíšek pěkně vyspravený, můžeme mu pusinku překreslit tak, aby se usmíval.
- Na závěr shrneme poznatky a vyhodnotíme jak se práce dařila.

HODNOCENÍ (REFLEXE):

- Kterou činnost jsme zkoušeli?
- Podařilo se Vám rozesmát Alíka?
- Ukažte, které prstíky jste při látání potřebovali.
- Co všechno jste při látání dělali?
- K čemu slouží látací hříbek?
- Zkusily jste si navléct vlnku do jehly? Jak to šlo?
- Které nové slovo jste se naučili a co znamená?

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

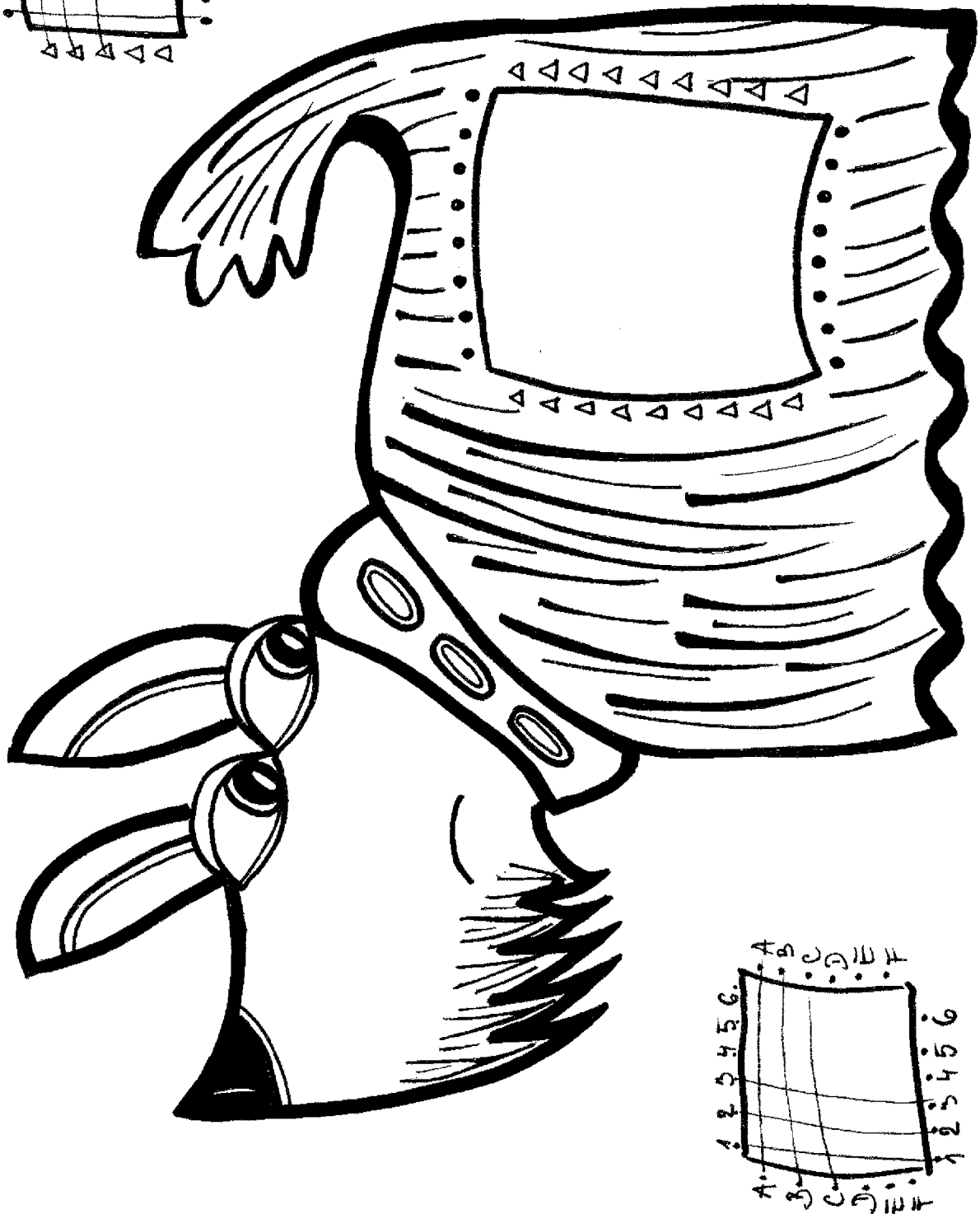
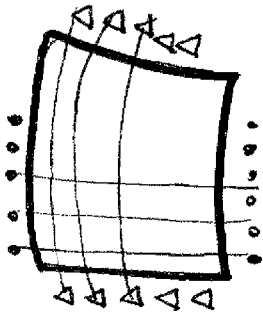
DÍTĚ:

- vyzkouší si látání,
- osvojí si nová slova (osnova, lata, látat, záplata), slovo látat je hojně používáno ve slabikáři pro první třídu, avšak z naší aktivní slovní zásoby už pomalu mizí,
- zapojí do praktické činnosti vynalézavost a fantazii, taková obyčejná záplata může být pro dítě hotové umělecké dílo,
- rozvíjí si jemnou motoriku.
- zlepšuje si matematickou představivost, zjišťuje, že z pravidelně se opakujících tvarů, vznikají vzory.
- vnímá praktickou, ale i estetickou stránku šití,
- pojmenuje potřeby používané pro látání,
- vnímá význam lidské práce a zachování řemesel a tradičních postupů,
- ocení a váží si lidské práce,
- chápe rozdíl ve způsobu života dříve a dnes
- má radost z vlastní tvorby.

MŠ

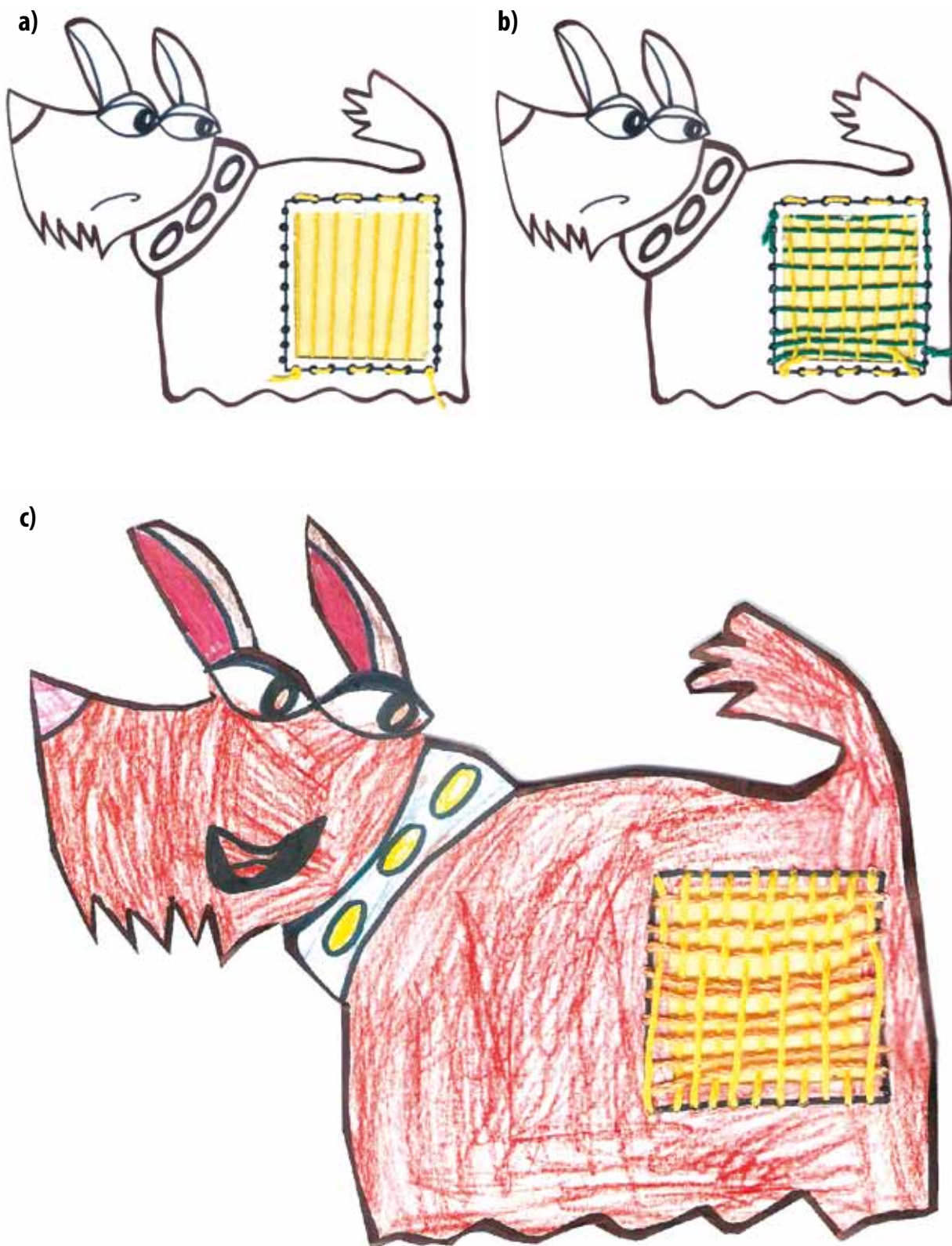
Příloha č. 1

Cvičné látání na papírové předloze

MŠ

Příloha č. 2
Provlékání, látání na papírové předloze

MŠ

Vzorník stehů

6

VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

- Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, vytváření pozitivního vztahu k němu.
- Seznámení se starými řemesly – krejčovské řemeslo.
- Seznámení s dobovými předměty.
- Rozvoj úcty k hodnotě lidské práce.
- Osvojení si zručnosti a dovednosti krejčovského řemesla a souvisejících činností – základní jednoduchý steh.
- Posílení smyslového vnímání.
- Rozvoj jemné motoriky.
- Prožívání radosti z vlastní tvořivosti – výroba originální záložky do knížky.

MOTIVACE:

POLY přišla domů ze školy a už ve dveřích hlásila mamince, že si mají přinést nějaké barevné bavlnky na vyšívání, že se budou učit šít stehy. „To se budeme učit takové stehy, které jsem měla na čelíčku, když jsem zakopla o kámen a rozbila si hlavičku?“ „Tak takové stehy se rozhodně, Poluško, učit nebudete“, smála se maminka. „Budete se učit takové, které používají krejčí nebo švadleny, ne páni doktoři!“. „To je do dobře, já se už bála, že to bude bolet“, oddechla si POLY.

Co všechno musí krejčí udělat, než nás obleče do nových šatů, už víme. Musí nám vzít míru, udělat střih, nastříhat látku, šaty nastehovat, vyzkoušet, upravit a došít.

My si teď zkusíme právě to šítí a vyrobíme si originální záložku do knížky.

DOBA TRVÁNÍ:

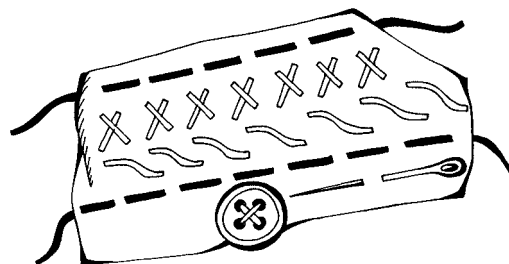
1 hodina

MÍSTO:

učebna, školní zahrada

POMŮCKY A MATERIÁL:

- jutová stuha, cca 20 cm na dítě (k dostání v květinářství)
- tenké stužky, zbytky vln
- proužky krepového papíru
- tupé vyšívací jehly (menší děti mohou šítí napodobit provlékáním barevné tkaničky od bot)
- nůžky

METODY A FORMY PRÁCE:

motivační, diskusní, názorně-demonstrační: předvedení a pojmenování pomůcek, které budeme potřebovat. Představení a pojmenování jednotlivých pracovních úkonů (prošít, steh, párat), praktické, hodnocení

POSTUP:

- Úvodní motivace příběhem POLY.
- Krejčí šije pro užitek, my si můžeme ušít něco pro radost.
- Když vám maminka čte před spaním knížku, má v ní záložku, aby věděla, kde přistě pokračovat? Jestli ne, tak jí jednu krásnou vyrobíme. Když nám půjde krejčovská práce pěkně od ruky, můžeme dát mamince hotovou záložku třeba jako dárek.

Aktivita č. 1:

Cvičné šítí (provlékání) na papírové podložce (viz příloha číslo 1)

- Nejprve si děti mohou cvičně princip šítí vyzkoušet na děrované podložce. Provázek, vlnku nebo tkaničku děti necháme provlékat křížem krážem po podložce.
- Jakmile si osvojí základy, zkusí šňůrku provlékat jen jednou řadou dírek.
- Zručné švadlenky a krejčí můžeme naučit vyšívat křížky.

Aktivita č. 2:

Provlékání venku na hřišti (viz příloha číslo 2)

- Nemusíme trénovat šití jen ve třídě, ale za pomoci proužků krepevého papíru můžeme vyšívat třeba na školním plotě.
- Podobně můžeme s dětmi trénovat i tkaní (ML 4 Přadlena)

Aktivita č. 3:

Samotné šití a výroba textilní záložky

- Pokud mají děti dostatečně natrénováno, mohou vzít do ruky jehlu a pustit se do výroby záložky.
- Nachystáme si na stůl materiál a pomůcky.
- Dáme dětem část jutové stuhy, nemusíme ji nijak obšívát ani začíšťovat.
- Připomeneme bezpečností práce s jehlou a nůžkami. Pro jistotu a větší bezpečnost k šití použijeme vyšívací jehly. Jsou tupé a mají větší ouško.
- Do jehly si navléknou vlnku, která je delší než je záložka a na konci uděláme uzlík (nemusí být, jen je třeba pohlídat, aby si děti dílo rovnou nevypáraly).
- Pravidelným provlékáním okének a střídáním barev vyrobíme originální záložku do knihy pro malé čtenáře nebo jako dárek pro maminku.
- Na závěr můžeme udělat z prací výstavku.
- Shrňeme poznatky a činnost vyhodnotíme.

HODNOCENÍ (REFLEXE):

- Co všechno musí umět krejčí nebo švadlenka?
- Co bylo těžší, vyšívát na plotě nebo výroba záložky?
- Zkusily jste si navléct vlnku do jehly? Jak to šlo?
- Troufily byste si ušít něco většího?
- Co jste se naučili?
- Co byla největší zábava?
- Komu dáte vyrobenou záložku?

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

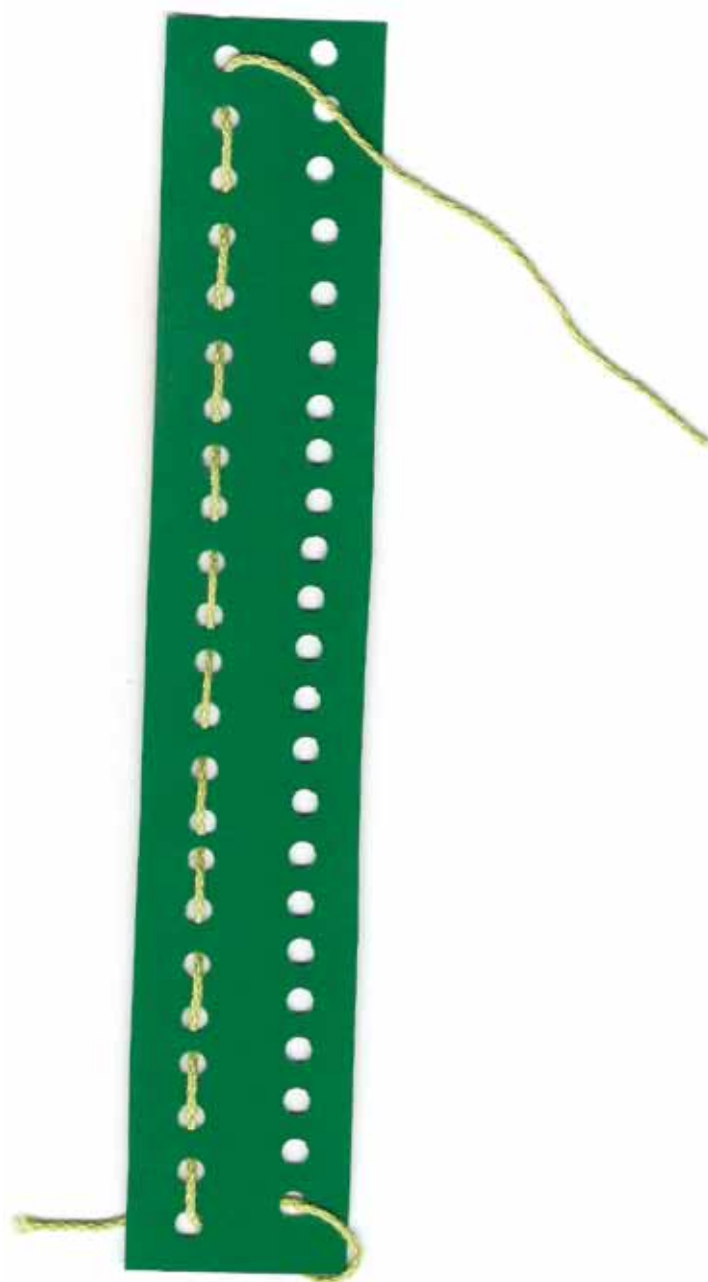
DÍTĚ:

- má povědomí o existenci řemesel,
- osvojí si jednoduchý steh v mnoha provedeních,
- osvojí si nová slova (prošít, steh, párat),
- zapojí do pracovní činnosti vynalézavost a fantazii,
- při šití si posílí manuální zručnost, rozvíjí jemnou motoriku,
- rozvíjí schopnosti, provádět přiměřený prostorový odhad,
- uvědomuje si pohyby rukou v závislosti na zrakovém vyhodnocení situace,
- rozvíjí matematickou představivost, uvědomuje si, že z pravidelně se opakujících tvarů vznikají vzory,
- pojmenuje šicí potřeby.

MŠ

Příloha č. 1

Cvičné šití (provlékání) na papírové podložce

MŠ

Příloha č. 2

Provlékání venku na hřišti

MŠ

Sukýnka po panenku POLY

7

VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

- Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, vytváření pozitivního vztahu k němu.
- Seznámení se starými řemesly – krejčovské řemeslo.
- Rozvoj úcty k hodnotě lidské práce.
- Osvojení si zručnosti a dovedností řemesla krejčí (švadlena) a souvisejících činností – výroba sukýnky pro POLY.
- Prožívání radosti z vlastní tvořivosti.
- Vytváření elementárního povědomí o širším životním prostředí, pochopení, že lidská činnost může prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit – zamyšlení nad konzumním způsobem života, objasnění pojmů třídění a recyklace.

MOTIVACE:

Tatínek si při práci na zahradě zničil oblíbené tričko. Udělal do něj díru, která se nedala už opravit a maminka s povzdechnutím rozhodla, že ho musí vyřadit. POLY je poslouchala a najednou ji něco napadlo. Vyskočila a poprosila maminku, zda by si tatínkovo tričko mohla vzít do školy na výrobu sukýnky pro panenku.

„Vy budete šít sukýnky?“, divila se maminka, „tak já ti to tatínkovo tričko pěkně operu a můžeš si ho vzít. Potom nám ukážeš, jakou sukýnku jsi z něj vyrobila.“

Můžete pokračovat ve vyprávění, jak se kdysi hospodařilo. Krejčí nešil jen krásné nové šaty, ale velmi často přešival i obnošené šaty. Zejména pro děti, kterých bývalo v rodině mnoho. Děti se dokonce v zimě střídaly, kdo půjde či nepůjde do školy, protože měly v rodině jen jeden teplý kabát a boty. Zkuste jít ještě dál v historii oděvu. Jak to bylo v dobách dávno minulých? Kdy lidé začali nosit oděv? Jaké byly první oděvy? Z čeho a jak byly vyrobeny? O čem svědčí oděv člověka? Liší se dle zemí a kontinentů? Proč tomu asi tak je?

Zkuste s dětmi popřemýšlet, jak lze dál využít staré či nepoužívané šatstvo, co můžeme udělat, aby neskončilo v popelnici a pak na skládce.

DOBA TRVÁNÍ:

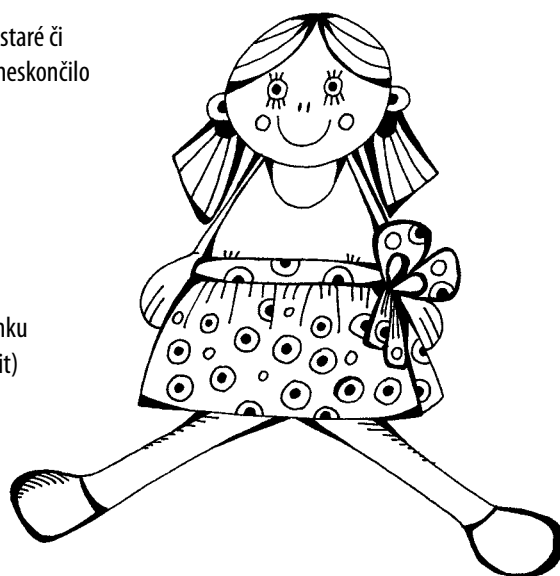
1 hodina

MÍSTO:

učebna

POMŮCKY A MATERIÁL:

- staré pánské triko s krátkým rukávem
- nůžky
- stužky, krajky nebo drobné ozdoby na sukýnku (můžeme je přišít, ale klidně taky jen nalepit)
- klobouková nebo tenká kalhotová guma
- zavírací špendlík
- fixy na textil
- nůžky
- případně fotografie různých oděvů, dle zemí i z historie

METODY A FORMY PRÁCE:

Motivační, názorně-demonstrační: předvedení a pojmenování pomůcek, které budeme potřebovat. Činnostní, šití, stříhání, navlékání gummy, oblékání panenky: výroba sukýnky pro panenku POLY. Hodnocení.

POSTUP:

Výroba sukénky pro POLY:

- Úvodní motivace s příběhem POLY a povídáním v komunitním kruhu (viz motivační otázky). Vhodná je návštěva muzea, kde mají vystaveny oděvy z různých století. Setkáte se zde určitě i s krojem a pracovníci dětem rádi vysvětlí jeho původ a význam.
- Je vhodné zvolit smíšené skupiny, vzhledem k tomu, že mladší děti a často i předškoláci potřebují pomáhat s navlékáním jehly.
- Představení a pojmenování jednotlivých pracovních úkonů (šev, lem, párat, guma atd.).
- Na stůl rozprostřeme staré triko.
- Nůžkami ustříháme rukáv, rovně, co nejlíže ramennímu švu. S touto činností je třeba dětem pomoci.
- Do lemu v ustříženém rukávu prostříháme malou díрку.
- Na zavírací špendlík napíchneme kalhotovou gumu, zavřeme a provléčeme dírkou v lemu.
- Protáhneme gumu po obvodu rukávu a stejnou dírkou vyjdeme se zavíracím špendlíkem ven.
- Gumu utáhneme, nebo povolíme, podle pasu panenky POLY a zavážeme.
- Zbytek gumy odstříháme.
- Protože je tričko vyrobeno z úpletu, místo, kde jsme rukáv ustříhli, se nebude párat. Kraj sukýnky se mírně zkroutí, proto jej nemusíme zahýbat.
- Sukýnka je hotová, můžeme ji ozdobit kraječkou, stužkou, knoflíčkem nebo ji můžeme pomalovat fixy na textil.
- Podobně mohou děti zužitkovat i další část trička.
- Aktivita je vhodná na společnou dílnu s rodiči a prarodiči. Nebo můžete vyrazit s dětmi za seniory a vyrábět s nimi. Zážitky a zkušenosti budou jedinečné a děti se jistě dozví další příběhy z doby ne až tak vzdálené a přesto jiné.
- Do sukýnek oblečeme panenku POLY i další panenky ve třídě.
- Z vyrobených sukýnek a nastrojených panenek uděláme výstavu.
- Shrňeme poznatky a uděláme hodnocení.

HODNOCENÍ (REFLEXE):

- Jak se vám sukýnka podařila?
- S čím vám musel pomáhat pedagog nebo někdo dospělý? Co bylo těžké?
- Je dobře, že jsme tričko nemuseli vyhodit? A proč?
- Co jiného bychom s ním mohli udělat? (dát do charity, poslat do jiné země, dát do sběru či sběrného kontejneru na textil)
- Co by se z něj dalo ještě panence POLY ušít?
- Co by se dalo ušít pro děti?
- Co nového jste se naučili? Co dozvěděli?
- Proč vlastně lidé nosí oděv? A bylo tomu tak vždy?
- Co je kroj, jak vznikl a co vyjadřuje?

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

- DÍTĚ:
- zamýšlí se nad plýtváním lidí obecně,
 - uvědomuje si význam, základní nezbytnost oděvu pro člověka i důsledky blahobytu,
 - osvojí si nová slova – recyklace, obnošený, šev, lem, provléct, párat, úplet, charita atd.,
 - zapojí do praktických činností,
 - rozvíjí vynalézavost a fantazii,
 - zkouší si i náročnější činnosti (navlékání jehly, gumy) – rozvíjí jemnou motoriku
 - vnímá estetickou stránku oděvu,
 - pojmenuje části oděvu,
 - uvědomuje si a prakticky vyzkouší, jak jednoduše lze ze starého udělat nové.

Selka

8

VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

- Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, vytváření pozitivního vztahu k němu.
- Seznámení s prostředím současné farmy.
- Porozumění příběhu získání mléka.
- Osvojení si vědomostí o zpracování mléka a výrobě másla.
- Seznámení s dobovými předměty.
- Rozvoj úcty k hodnotě lidské práce.

MOTIVACE:

Než šla POLY do školy, dostala ke snídani sklenici mléka, nebo kaka. „Pospěš si, Poluško, už musíme jít do školy“, pobízela ji maminka, „a dopij to mléko“. POLY ale maminku ani moc neposlouchala, jen si zadumaně prohlížela mléko v hrnečku a říkala si, že na něj vlastně ani nemá chuť. Najednou se zeptala: „Maminko, odkud se bere mléko? To jej napouští do krabiček někde v továrně?“ Maminka se zasmála a slíbila POLY, že jí odpoledne poví o mléku celý příběh a také se půjdou spolu podívat na farmu, kde mají kravičky. Jak slíbila, tak se i stalo. Cestou na farmu POLY maminka povídala, jak to na farmě chodí. Pro kravičky, které dávají mléko, se musí připravit bydlení a krmivo, sláma na podestlání a napáječky s vodou. A každý den se o ně musí někdo starat. V létě jsou venku na pastvě, v zimě ve chlévě.

POLY se toho cestou hodně dozvěděla. Přesto po příchodu na farmu jen kulila oči. Nejvíce jí překvapila velikost kraviček. Dokonce se i schovávala za maminkou, jak se trochu bála. Když ale uviděla malé telátko, hned ji všechn strach přešel a dokonce si jej s dovolením farmáře pohladila. Strávila s maminkou na farmě celé odpoledne. Prohlédla si chlévy i pastvinu. Potkala se s veterinářem – tedy panem doktorem pro zvířátka. A dočkala se i večerního dojení mléka. Farmářka ji ukázala, jak se mléko uchovává, kam se vozí a co s ním ona na farmě dělá. POLY dostala ke svačině chléb s máslem a tvarohem. Nemohla uvěřit, jak chutnal! Domů dostaly s maminkou košíček dobrot i pro tatínka. Byly tam sýry, kousek másla, jogurt i tvaroh. Cestou domů vyprávěla POLY o svých zážitcích a slibovala, jak příště hned všechno mlíčko vypije. Doma nakreslila velký obrázek farmy a těšila se, jak druhý den poví o svém dobrodružství ve školce. A co je nejlepší, připojí k němu i pozvání pro celou třídu na farmu!

DOBA TRVÁNÍ:

1 hodina

MÍSTO:

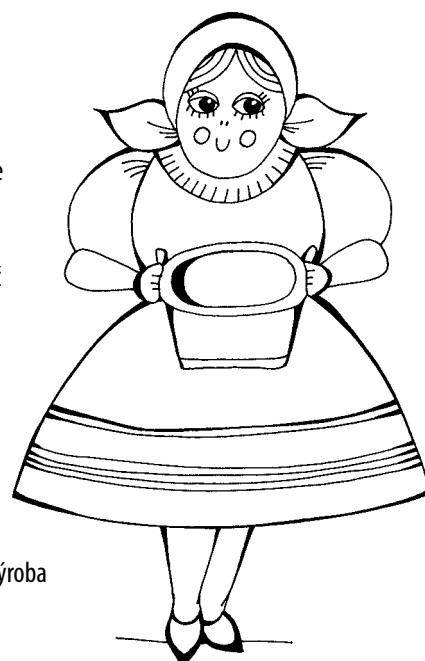
učebna, herna

POMŮCKY A MATERIÁL:

- fotografie farmy
- fotografie pomůcek na stloukání másla (máselnice na stloukání, máselnice na výrobu másla, džber), fotografie ručního dojení krávy,
- funkční malá máselnice (lze použít i dřívější šlehač na šlehačku – na principu stloukání)
- domácí smetana nebo smetana ke šlehání
- kostým selky (dle možností)
- prázdné obaly od mléčných výrobků

METODY A FORMY PRÁCE:

kruhový motivační rozhovor na téma odkud se bere mléko, názorně-demonstrační: ukázky zpracování mléka a společné pojmenovávání mléčných výrobků, jak vypadaly dříve a dnes, praktická činnost vlastní výroba másla, ochutnávka, exkurze na farmu, hodnocení

POSTUP:

- Aktivitu uvedeme příběhem s POLY. Formou motivačních otázek zjistíme úroveň a hloubku dosavadních znalostí k uvedenému tématu.
- Příklady otázek: Kde se získává mléko? Kde kupujeme mléko nyní? Kdy má kráva mléko? Kdo nám ještě dává mléko?
- Nejlepší motivací je, podle možností, návštěva farmy, kde se děti dozví další zajímavé informace.
- V případě, že máte k dispozici kostým selky, můžete úvodní motivaci přehrát jako divadlo. Pokud děti postavu selky nepoznají, napovíme písni: Až já budu velká, bude ze mne . . . ? (selka, celá básnička uvedena v didaktickém textu)
- Pokud nemáte kostým, můžete využít motivační obrázky.
- Ukážeme dětem obrázek kravičky. Připomeneme, jak se dřív mléko dojilo (pro názornou ukázkou můžeme použít gumovou rukavici naplněnou vodou) a jak se zpracovávalo.
- Proč má kráva mléko? (produkuje mléko kvůli telátku, lidé se naučili je odebírat, v době, kdy má kráva telátko, se mléko nedojí).
- Kdo nám ještě dává mléko? (kozy, ovce)
- Co všechno se dá z mléka vyrobit – kvůli lepší představivosti použijeme prázdné obaly od mléčných výrobků, případně fotografie. Představení můžeme spojit s ochutnávkou, nebo přípravou svačinky z mléčných výrobků.
- Dnes si můžeme všechny výrobky koupit v obchodě, kam se vozí z velkých mlékáren. Víte, kde je nejbližší mlékárna? Stále častěji si lidé kupují výrobky na farmářském trhu či ve farmářské prodejně. Mnoho lidí našlo oblibu v prodeji ze dvora, nebo si objednává bedýnky.
- Dříve lidé chovali kravičky doma a sami si ze získaného mléka vyráběli máslo a tvaroh. Oblíbeným nápojem bylo podmáslí a kyška. Kráva často pomáhala i na poli, tahala vůz nebo pluh při orbě půdy.
- Ukážeme dětem pomůcku nazvanou máselnice (lidově také maslinka).
- Pokud neseženete originální máselnici, můžete využít plastového šlehače, který pracuje na principu máselnice.
- S dětmi si vyzkoušíme stloukání másla. Poznaj, že je to pořádná dřina. Každé dítě by si to mělo vyzkoušet. Děti velmi zaujme přeměna smetany v hrušky másla. Aby práce lépe ubíhala, zopakujeme si písničku. Překvapením pro děti bývá podmáslí.
- Na závěr si vyrobené máslo namažou na kousek chleba a ochutnají.
- Následuje shrnutí poznatků a hodnocení.
- Děti mohou namalovat obrázek, příběh odkud se bere mléko či jak vzniká máslo. Z obrázků můžeme udělat výstavu.

HODNOCENÍ (REFLEXE):

- Jak se nazývá pomůcka ke stloukání másla?
- Z čeho se máslo stlouká?
- Jak se nazývá místo, kde se chovají kravičky? (farma)
- Co se vám na farmě líbilo?
- Co všechno jste na farmě viděli?
- Jak vám chutnalo vlastnoručně vyrobené máslo?

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

- DÍTĚ:
- pojmenuje pomůcky na tvorbu másla,
 - porozumí příběhu, odkud se bere mléko,
 - zjednodušeně popíše výrobu másla,
 - má představu, jak se chovají kravičky.

Didaktický text

Až já budu velká,
bude ze mě selka.
Přijďte k nám,
já vám dám
plný krajáč mléka.
Kyselého nemám,
sladkého vám nedám,
jděte pryč,
jděte pryč,
já vás ani neznám.

Eislerová, J., Jedna dvě, Honza jde.
1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2006.s.77.

Sedlák, sedlák, sedlák,
ještě jednou sedlák,
sedlák, sedlák, sedlák,
velkej je pán.
On má pas na bříše
a na svém kožiše
tuli- tuli- tuli-
tu - tulipán.

Eislerová, J., Jedna dvě, Honza jde.
1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2006.s.77.

MŠ

Ornamenty v mouce

9

VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

- Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, vytváření pozitivního vztahu k němu, podpora vztahu k lidovému umění
- Seznámení se starými řemesly – malářka.
- Seznámení s dobovými předměty.
- Rozvoj úcty k hodnotě lidské práce.
- Osvojení si zručnosti a dovednosti řemesla malářky – kresba osově souměrných objektů, vlastnoruční výroba barev a malování s nimi.
- Procvičení znalostí základních geometrických tvarů.
- Posílení jemné motoriky i kreativity.
- Prožívání radosti z vlastní tvořivosti.

MOTIVACE:

„Maminko, maminko, zítra k nám do školy přijde paní, která nám ukáže ornamenty!“
 „A ty víš, Poluško, co jsou ornamenty?“
 „Nevím, ale budu to vědět! A ty to víš, mami?“
 „Ano, Poluško, vím. Ornamenty jsou barevné obrázky, takové zvláštní květy, které si dříve často lidé na Slovácku malovali okolo oken a dveří domů, na kolébky, nábytek nebo se i vyšivaly na lidové kroje. Tyto malůvky měly dům nejen zkrášlovat, ale měly mu i přinášet štěstí a pohodu. Malovaly se také zjednodušené tvary některých plodů i ptáčků. To máte velké štěstí, že za vámi malářka přijde až do školy.“
 „Malářka!? Kdo je malářka?“
 „Ta vaše návštěva, holčičko. Tak, ale teď už honem do postýlky. Nebo to zaspíš!“
 „To bude asi nádhera, už se moc těším“, volá POLY už z koupelny. Jen co očka zavřela, už jí za víčky poletovali motýlci a ptáčci a sedali na barevné roztodivné kvítky...“

DOBA TRVÁNÍ:

1 hodina

MÍSTO:

učebna, herna

POMŮCKY A MATERIÁL:

Aktivita č. 1:

- fotografie lidových ornamentů
- obrázky základních geometrických tvarů
- hrubá mouka, případně krupice nebo jiný jemný a sypký materiál
- víko od větší krabice
- smetáček, lopatka na úklid rozsypané mouky

Aktivita č. 2:

- tekuté mýdlo
- voda
- mouka
- lžičky a hrnky na odměřování
- lžice
- miska nebo zavařovací sklenice
- potravinářské barvivo nebo temperové barvy v prášku
- výkresy
- štětce

Aktivita č. 3:

- klacíky z přírody
- vlastnoručně vyrobené barvy
- štětce
- kelímky
- ubrus na stůl

METODY A FORMY PRÁCE: motivace příběhem, rozhovorem, obrázky nebo fotografiemi ornamentů, výklad spojený s prezentací, činností a tvořivé metody, názorně-demonstrační: ukázky a společné pojmenovávání geometrických tvarů, surovin na výrobu domácích barev, přírodnin na malování, hodnocení

POSTUP:

- Činnosti uvedeme příběhem POLY, ukázkami ornamentů.
- Při malování ornamentů si mohou děti procvičit i podobu a názvy jednoduchých geometrických tvarů.

Aktivita č. 1:

- Nejdříve ukážeme dětem fotografie s ornamenty a vysvětlíme, kde a proč se dříve malovaly. Pokud máme možnost, můžeme jim ukázat i ornamentem malovaný talířek, vyšívaný kroj nebo se jít projít k malovanému domku v obci. Ornamenty malovaly malářičky.

Z papíru připravíme geometrické tvary.

- Dětem ukážeme jednotlivé geometrické tvary, ze kterých jsou ornamenty složeny: kruh, čtverec, trojúhelník, kapka, oblouček.
- Následně děti tvoří z připravených tvarů ornament. Ten pak mohou samostatně, nebo s dopomocí pojmenovat. Také mohou popsat, na základě své představivosti, co ornament asi znamená, zda je to květina, plod nebo ptáček.

Můžete využít pracovní list:

- Děti mohou tvořit ornamenty dle zadání, například vytvořte květinu. Které tvary budete potřebovat a používat?
- Děti postupně vybarví všechny geometrické vzory dle určených barev, trojúhelníky modrou barvou, srdíčka červenou barvou, čtverce zelenou barvou a obdélníky hnědou barvou. (viz. Pracovní list)
- Do víka od větší krabice nasypeme tenkou vrstvu mouky. Ukážeme dětem, že do mouky se dá lehce prstem kreslit. Výsledný obrázek je možné i lehce dlaní smazat a kreslit znovu.
- Názorně předvedeme dětem kresbu jednotlivých geometrických tvarů a zopakujeme jejich názvy.
- Děti samy kreslí geometrické tvary podle zadání, např. nakreslete kruh.
- Předvedeme dětem kresbu souměrných objektů – oběma ukazováčky zároveň kreslíme do mouky stejný, ale zrcadlově obrácený tvar.
- Děti si vyzkouší souměrnou kresbu, pro některé tato kresba může být obtížná.
- Je to trénink pro malování barvami.
- Na závěr ponecháme dětem volnou kresbu. Pro další prezentaci nebo výstavu pořídíme fotografie zdařilých obrázků.

Aktivita č. 2:

- V misce nebo zavařovací sklenici smícháme 3 hrnky (375 g) mouky, 2 polévkové lžičce (30 ml) tekutého mýdla a ¼ hrnku vody. Vznikne hustá směs. Vše dělají děti za asistence pedagoga.
- Do směsi přidáváme potravinářskou nebo temperovou barvu, až dosáhneme požadovaného odstínu.
- Jednotlivé barvy si necháme v miskách nebo zavařovacích sklenicích.
- Rozdáme dětem výkresy a štětce a vyzkoušíme s dětmi malování speciálními barvami, které jsme si sami vyrobili.

- Směs nesmí být příliš hustá, jinak se dětem špatně maluje.
- Vyzveme je k malování ornamentů.

Aktivita č. 3:

- Na vycházce nasbíráme klacíky.
- Děti si mohou klacíky libovolně ozdobit vlastnoručně vyrobenými barvami.
- Po uschnutí klacíky používáme na skládání geometrických tvarů a ornamentů, můžete využít pracovní list.
- Děti mohou pracovat samostatně, ve dvojici, malé skupině, nebo společně poskládat jeden velký obrázek ze všech klacíků podle zadání pedagoga, např. velké sluníčko, domeček, stromek, cestička atd.
- Na závěr shrneme poznatky a činnosti vyhodnotíme.

HODNOCENÍ (REFLEXE):

- Co je to ornament?
- Proč se dříve malovaly ornamenty na domy?
- Kdo ornamenty maluje?
- Jak se nazývají geometrické tvary nakreslené na obrázku? (viz. Pracovní list)
- Ze kterých tvarů je poskládána květina na obrázku? (viz. Pracovní list)
- Jak se vám dařilo při výrobě barvy?
- Jak jsme barvy vyráběli? Které suroviny jsme k tomu použili?
- Co se vám líbilo?
- Co bylo těžké?

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

DÍTĚ:

- Vnímá estetickou hodnotu lidového umění v podobě tradičního ornamentu
- Nakreslí a pojmenuje základní geometrické tvary využívané v lidovém ornamentu.
- Samostatně nebo s dopomocí nakreslí jednoduché osově souměrné objekty.
- Vyzkouší si domácí výrobu barev a malování s nimi.
- Pochopí, že ne všechny věci je potřeba kupovat, ale že si je můžeme vyrobit sami doma z běžně dostupných materiálů.
- Uvědomí si hodnotu vlastní práce.
- Při práci využívá i dalších smyslů.

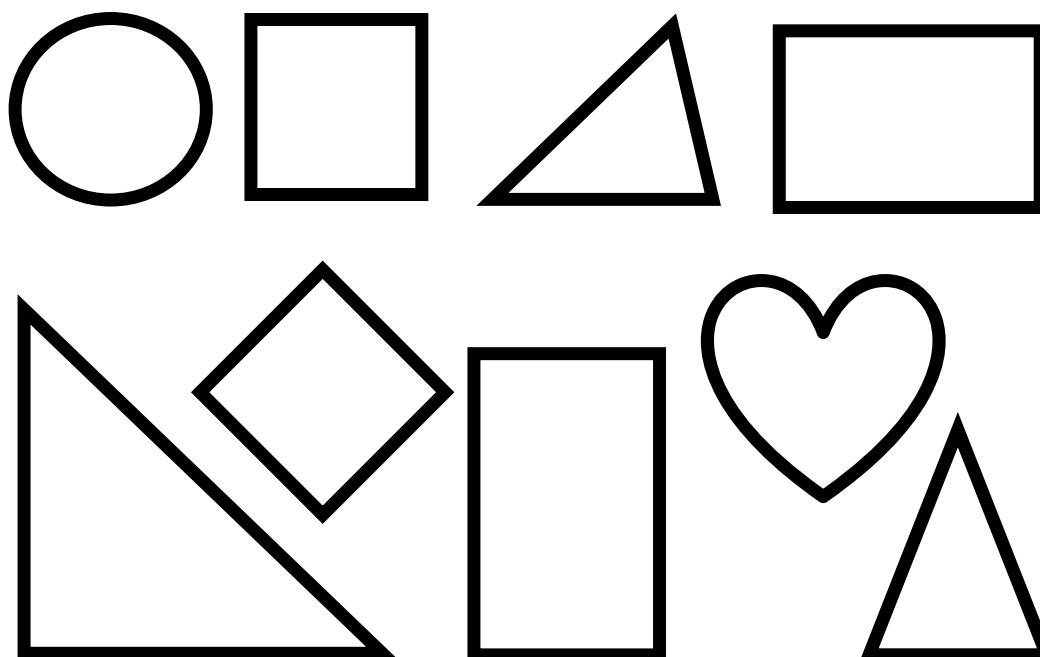
Zdroje:

<http://www.portal.cz/scripts/detail>

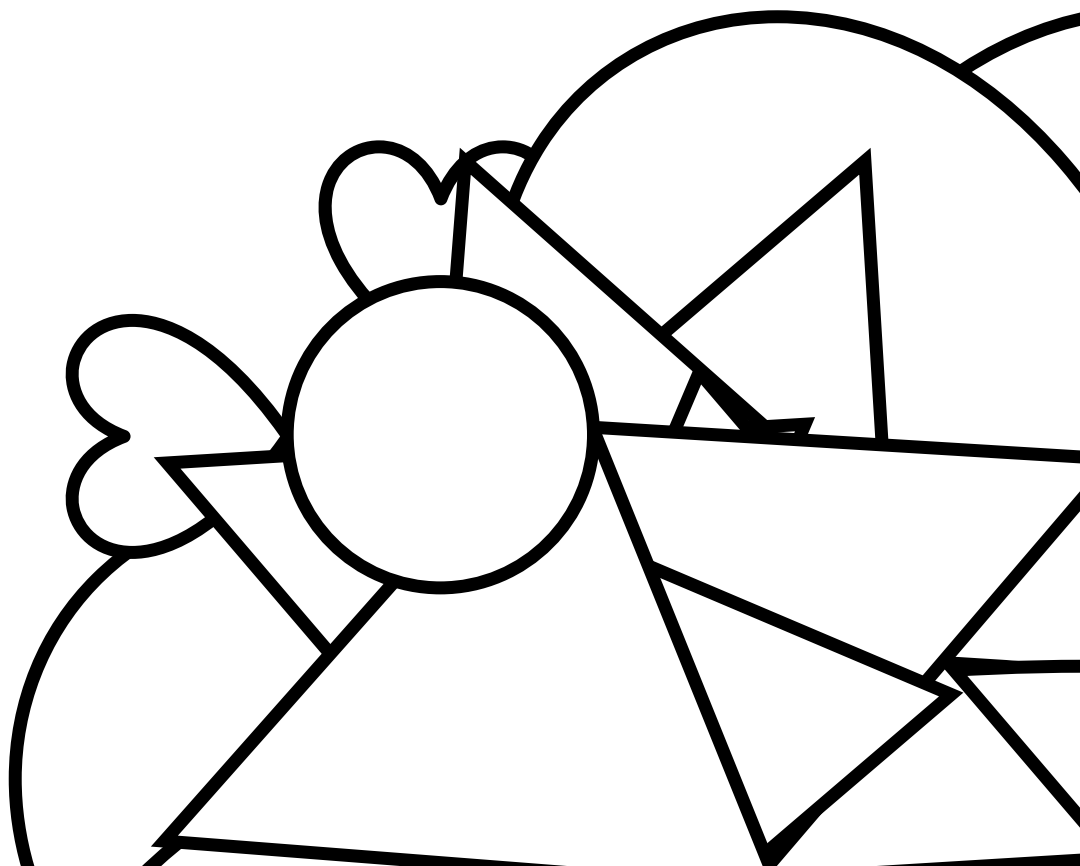
MŠ

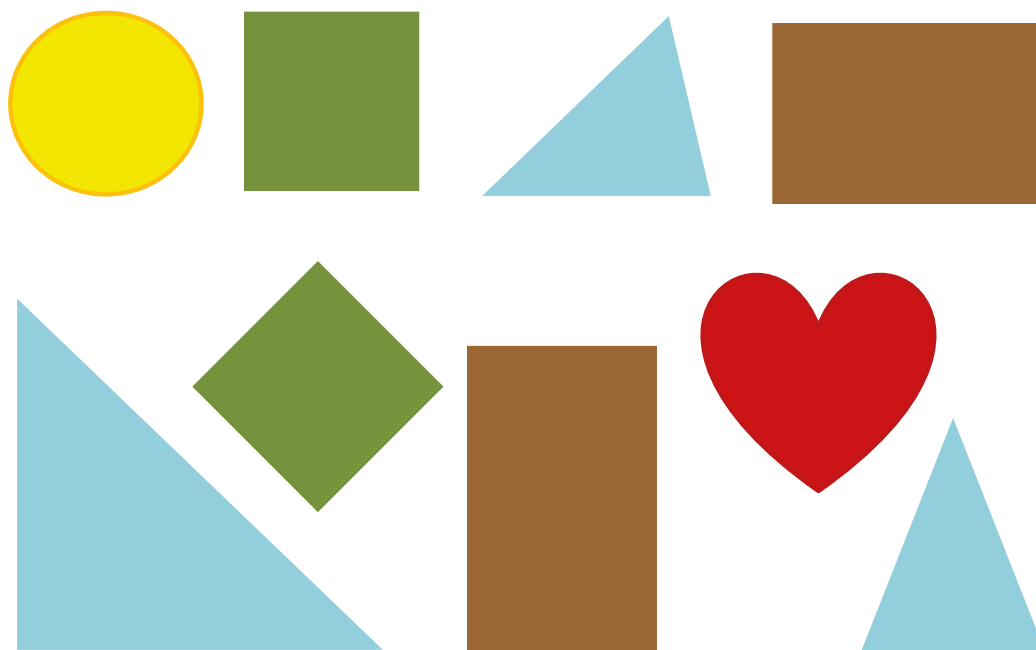
PRACOVNÍ LIST

1

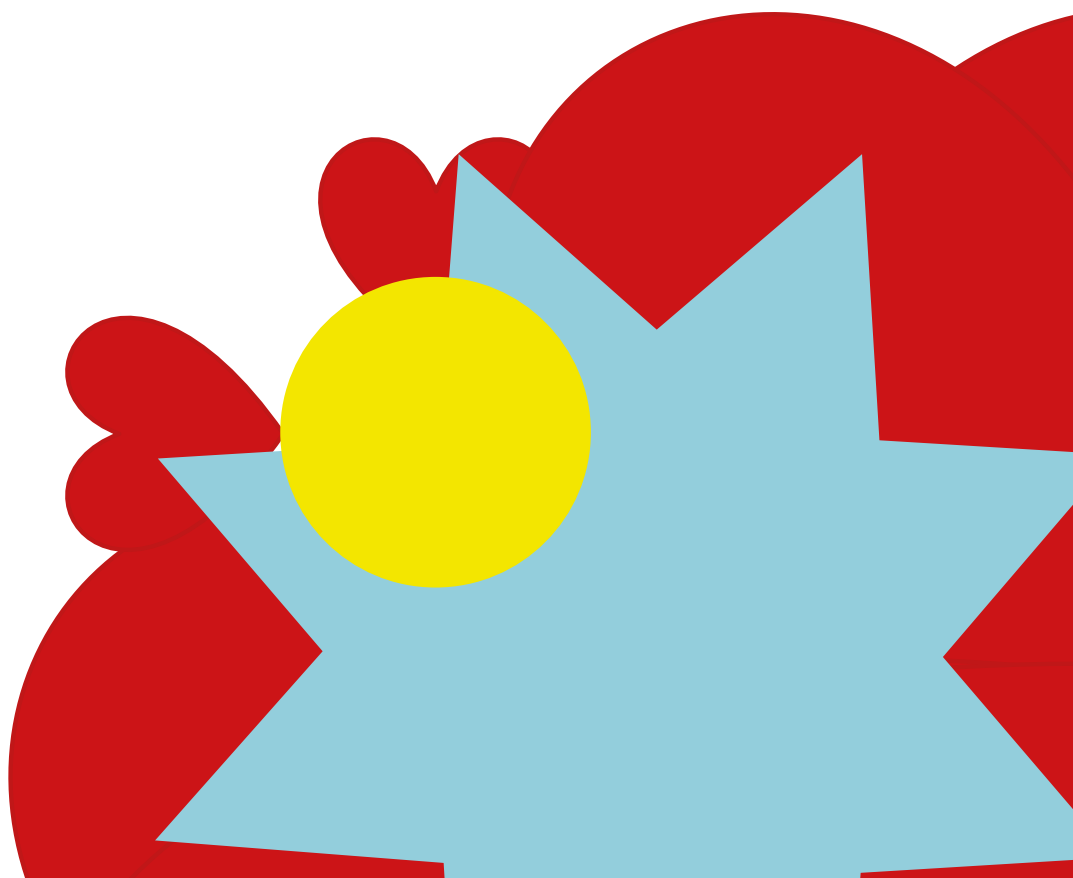

MŠ

MŠ

Ilustrační nákresy: Vladimír Šácha

© Líška, z.s., 2015

43

Den pro řemeslo

10

VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

- Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, vytváření pozitivního vztahu k němu. Význam přírodních materiálů, jako nenahraditelné suroviny pro výrobu.
- Seznámení se starými řemesly – zpracování vlny.
- Seznámení s dobovými předměty.
- Rozvoj úcty k hodnotě lidské práce – podpořit soustředěnost, vytrvalost a manuální zručnost.
- Osvojení si zručností a dovedností řemesla zpracování ovčí vlny a souvisejících činností.
- Posílení smyslového vnímání.
- Prožívání radosti z vlastní tvořivosti.

MOTIVACE:

Za připomenutí stojí některá zapomenutá řemesla a dovednosti, které svědčily o moudrosti bytí našich předků a smysluplném využití přírodních materiálů. Hodně věcí kolem nás je z umělých materiálů, ať to jsou části oblečení, doplňky vybavení bytu, dekorativní předměty a další. Často se zapomíná, že mnohem lepší vlastnosti mají materiály přírodní.

Ovčí vlna je jeden z nejužitečnějších přírodních materiálů, který lidé využívají již od dávných dob. Zpracovává se několika způsoby, tkaním, plstěním, nebo slouží jako výplň do polštářů, příkrývek a dalších vyteplených předmětů.

Své místo má ovčí vlna i ve stavebnictví jako izolační materiál.

Pro lepší poznání vlastností ovčího rouna, je nejlepší s ním pracovat.

Ovčí vlna je opravdu velmi inspirativní přírodní materiál, ze kterého se dá vyrobit mnoho pěkných a užitečných předmětů i dekorací.

DOBA TRVÁNÍ:

dle potřeby

MÍSTO:

pracovna školy

POMŮCKY A MATERIÁL:

- ovčí rouno
- silnější molitan
- plstíci jehla
- doplňující ozdoby
- korálky

METODY A FORMY PRÁCE:

motivace, činnostní, tvořivé, diskuse, prezentace, hodnocení

POSTUP:

- Připravte ve škole Den pro řemeslo. Pozvěte prarodiče nebo regionální výrobce ze svého okolí. Témata mohou být různá. Vybrali jsme zpracování ovčí vlny.

Příklady aktivit:

- Zapojte dětskou fantazii a nechte je přičichnout k nadýchanému chomáčku ovčí vlny, ze kterého mohou ucítit vůni louky, kde se ovečky pásly. A když zavřou oči a promnou prsty jednotlivé prameny rouna, ucítí neskutečnou jemnost a hebkost. Ovčí vlna je opravdu velmi inspirativní přírodní materiál, ze kterého se dá vyrobit mnoho pěkných a užitečných předmětů i dekorací.
- Povídejte si o materiálech, ze kterých jsou vyrobeny jejich součásti oblečení.
- Že byly ovečky pro člověka významné, dokladují i písničky, které o nich zpívají. Například: Pásla ovečky v zeleném háječku, Běžela ovečka, atd.
- Předvedte ukázky výrobků z ovčí vlny a jejich způsoby výroby.

- Dle možnosti navštivte farmu, kde chovají ovečky.
- Pověďte si o chovu oveček, jejich užitečnosti a užítkovosti (užitečnost – spásají trávu na i na místech nedostupných pro techniku, užítkovost – dávají užitek, vlnu, mléko, maso).
- Plstění (postup je uveden v příloze)
- Plstěním lze vyrábět různé užitékové předměty, dekorační postavičky, motivy na ozdoby oděvů, obrázky a další. Když se navíc použijí různé odstíny vlny, vzniknou krásná barevná dílka. Záleží jen na zručnosti, zkušenostech a trpělivosti.
- Předení – tuto aktivitu si nechte předvést od zkušené přadleny v rámci projektového dne. Z upředěných nití se následně tkají látky a šijí oděvy té nejvyšší kvality a užitných vlastností. Děti budou obdivovat zručnost, kterou musí přadlena vládnout.
- Svě místo má ovčí vlna i ve stavebnictví jako izolační materiál.
- Další možné využití ovčího rouna, je výplň polštářků, příkrývek a dalších vyteplených předmětů.
- Shrnutí poznatků, hodnocení.

Další námět:

- Připravili jsme pro děti pexeso řemesel. Na dalších stranách najdete kartičky k vystřížení. Možno využít i jako omalovánku.

HODNOCENÍ (REFLEXE):

- Co nového jste se dozvěděli?
- Co vás překvapilo a proč?
- Co všechno se dá vyrábět z ovčí vlny?
- Jak a čím jsou ovečky pro nás užitečné ?
- Čím je ovčí vlna nezaměnitelná při výrobě oděvů?
- Jaké jsou vlastnosti vlny?
- Kde ve vašem okolí můžete vidět ovečky?
- Co ovečky potřebují, aby byly pokojené?
- Dokáže pojmenovat členy ovčí rodiny?

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

DÍTĚ:

- pozná staré řemeslo, vnímá historii svého regionu, respektuje a ocení tradice řemesel.
- ví, odkud pochází vlna,
- Popíše význam chovu ovcí.
- rozezná nezpracovanou a zpracovanou vlnu,
- vnímá vlastnosti nezpracované vlny více smysly,
- Zvládá jednotlivé úkony spojené s plstěním.
- Bezpečně používá pomůcky.
- Rozlišuje různé materiály.
- rozumí postupu získávání vlněného rouna,
- vyjmenuje věci vyráběné z vlny,
- vnímá význam lidské práce a zachování řemesel a tradičních postupů,
- ocení a váží si lidské práce,
- chápe rozdíly ve způsobu života dříve a dnes,
- vnímá estetickou hodnotu lidového umění,
- má radost z vlastní tvorby.

Odkazy:

http://www.ceske-tradice.cz/katalog/zbozi/tvoreni/ovci-rouno--plsteni--filcovani-/_strana=2

<http://koralky.stoklasa.cz/plsteni-pro-zacatecniky-x3681>

Didaktický text:**Plstění za sucha**

K plstění za sucha potřebujeme tři důležité věci – silný molitan, ovčí vlnu a plstící jehlu. **Molitan slouží jako podložka**, na níž se položí trochu ovčí vlny a ta se propichuje plstící jehlou. Silný by měl být proto, abyste velmi jemnou jehlu nezlomili, kdyby pronikla přes molitan až na desku stolu. Plstící jehla má po stranách **drobné drážky**, do nichž se právě vlákna vlny zachytávají a tím, že vlnu propícháme, zachycená vlákna se spletou. Jehly se nejčastěji prodávají ve třech silách – tenká, střední a silná. Silná jehla je výborná na začátky, kdy potřebujete uplstit těličko postavičky apod. Tenkou jehlou se naopak dodělávají detaily.

Teď už zbývá jen zmínit se o ovčí vlně. Ovčí vlnu zakoupíte v hobby obchodech, v internetových e-shopech i u soukromníků, kteří se většinou sami tvorbě z vlny věnují. Vybrat si můžete z přírodní vlny, jež bývá jemně krémové barvy, hnědá nebo šedá, a potom z barvených vln v nejrůznějších barvách i odstínech. Budete-li chtít ušetřit, plstěte vždy nejprve z levnější přírodní vlny, kterou následně potáhnete barvenou vlnou.

ZÁKLADNÍ KULIČKA

Základem pro plstění je kulička. Vezmeme si tedy kousek vlny, v rukách trochu smačkáme, položíme na molitan a několikrát propícháme jehlou. Vlnu pootočíme a opět několikrát propícháme (budeme ji vlastně po molitanu koulet a přitom propichovat). Po chvíli se nám začne kulička tvarovat. Budeme tedy v propichování pokračovat tak dlouho, dokud se kulička nezpevní a nedosáhne požadované tuhosti. Vždy propichujeme místo, kde vlna víc „vylézá“ z tvaru. Jehlou do vlny netlučeme, ale pouze jemně a s cítem vpichujeme, aby se vlákna neničila.

MOŽNOSTI

Plstít za sucha se nemusí jen takto prostorově, ale touto technikou se dají zdobit i textilie. Do plstění za sucha spadá i technika omotávání chlupatých drátků (tzv. žinilkových čistítek do dýmek), například, když chceme vyrábět sněhovou vločku.

K **plstěním za mokra** se používá voda a mýdlo. Při mokřím plstění se využívá schopnosti vlněného vlákna natahovat se ve vlhku a pak zase smršťovat.

MŠ

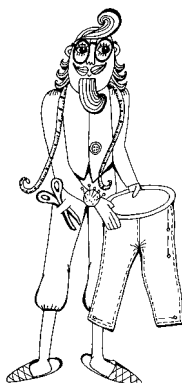
Pexeso řemesel

BEDNÁŘ

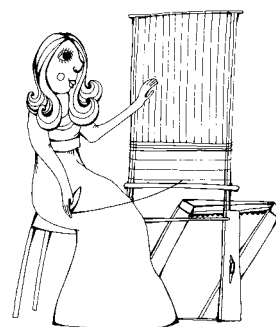
www.liska-evvo.cz

KREJČÍ

www.liska-evvo.cz

TKADLENA

www.liska-evvo.cz

BEDNÁŘ

www.liska-evvo.cz

KREJČÍ

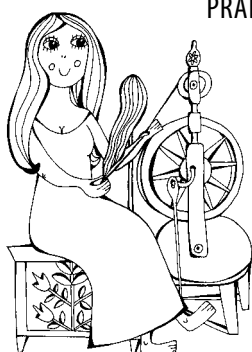
www.liska-evvo.cz

TKADLENA

www.liska-evvo.cz

PŘADLENA

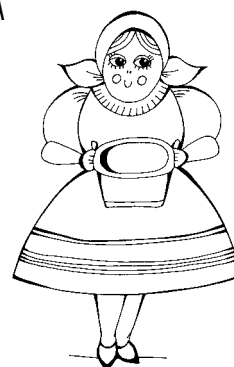
www.liska-evvo.cz

ŠVADLENA

www.liska-evvo.cz

SELKA

www.liska-evvo.cz

PŘADLENA

www.liska-evvo.cz

ŠVADLENA

www.liska-evvo.cz

SELKA

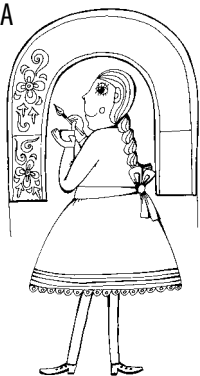

www.liska-evvo.cz

Pexeso řemesel

MALÉREČKA

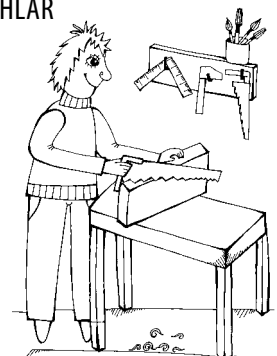
www.liska-evvo.cz

BAČA

www.liska-evvo.cz

TRUHLÁŘ

www.liska-evvo.cz

MALÉREČKA

www.liska-evvo.cz

BAČA

www.liska-evvo.cz

TRUHLÁŘ

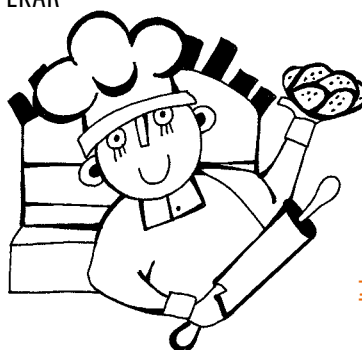
www.liska-evvo.cz

MLYNÁŘ

www.liska-evvo.cz

PEKAŘ

www.liska-evvo.cz

KOVÁŘ

www.liska-evvo.cz

MLYNÁŘ

www.liska-evvo.cz

PEKAŘ

www.liska-evvo.cz

KOVÁŘ

www.liska-evvo.cz

ilustrace: Kateřina Mrnůštková

© Liska, z.s., 2015

51

